Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός ὑψώνεται ἄμα κείξη πὼς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυσικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'. ✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 18 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1910 ✱ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2 ✱ ΑΡΙΘΜΟΣ 388

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΗΛΑΡΑΣ. Γραφὴ ἀνέκδοτη.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου (συνέχεια).
Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Οἱ δυὸ ἀγάπες (συνέχεια).
ΙΞΙΟΝΑΣ. Ὁ ἥρωας.
Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Ἕνας Ἕλληνας, μουσικὸς στὴ Βιέννα.
ΜΑΚΡΗΝΟΣ. Τουρκόφωνος—Στὴ Φοιτ. συντροφιά.
Κ. ΜΠΟΥΖΟΥΚΗΣ. Γιὰ δυὸ Ἑλληνίδες τεχνίτρες.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Σὲ δυὸ πεθαμμένους.
ΣΕΛΛΕΥ. Τὸ φεγγάρι στὴ δύση του.
ΨΥΧΑΡΗΣ. Πεζὰ τραγούδια (Τὸ πουλὶ—Ἐαρινὸ—Στὴ Μαρία Ἑλένη—Στὴν Ἰδια—Ἕνας ἢ δυό ;)
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἀφιερωμένο πάντα καὶ πάντα τοῦ Παλαμᾶ

Α'

ΤΟ ΠΟΥΛΙ

Ἀπάνω σὲ κανέναν πύργο χαλασμένο τῆς Μπρεττάνιας ἢ ἀπάνω σὲ κανένα χαλασμένο ναὸ τῆς Ἑλλάδας, ἔρχεται συχνά, κάθεται συχνά, συχνὰ μὲ τρέλα κελαϊδᾷ ἕνα πουλάκι. Δὲν τοῦ μέλει ποῦ ἀκκούμπησε τὸ πόδι του τὸ πεντάψιλο. Μήτε ξέρει πὼς ἀπὸ κάτω κούφιος εἶναι ὁ πύργος, κούφιος ὁ ναός. Μήτε τὸ φαντάζεται πὼς ἡ πέτρα μπορεῖ νὰ πέση, πὼς μπορεῖ ὁλότελα νὰ γκρεμιστῇ ὁ πύργος κι ὁ ναός.

Χαλάσματα χαλάσματα εἶναι ἡ πατρίδα γῦρο γῦρο. Δὲ βλέπω χῶμα ὅπου πόδι ἀθρώπου νὰ μπορέση νὰ πατήση, νὰ μπορέση νὰ σταθῇ, ἐπειδὴ κούφιο ἀπὸ κάτω εἶναι τὸ χῶμα παντοῦ. Δέντρο δὲ φυτέβεις. Κι ἂν τύχη πουθενὰ δέντρο νὰ φυτρώση σαπίζει προτοῦ ἀκόμη πρασινίση. Βοήθεια μὴν προσμένης ἀπὸ τὴ δόξα τὴν περασμένη· δόξα μελλούμενη μὴν ἐλπίζης. Ἀνήμπορος ὁ λογισμός· κάθε δράση κομποδεμένη σταματᾷ· ἡ δύναμη φεβγάτη. Δύναμη δὲν ἔχει πιὰ στὰ στήθια του ὁ καθένας παρὰ γιὰ τοῦ γείτονά του τὸ κακό, παρὰ γιὰ τὸ γενικό μας τὸν ὄλεθρο.

Τί νὰ κάμω ; Θἄπρεπε νὰ κλάψω, θἄπρεπε νὰ πελπιστῶ. Θἄπρεπε τουλάχιστο νὰ τονίσω τὴ λύρα μου λυπητερὰ καὶ νὰ ψάλω τοὺς δυστυχισμένους μας τοὺς καιρούς. Γιατί νὰ μὴν κοιτάξω καὶ τὰ ντέρτια τὰ παλιὰ τὰ δικά μου ; Γιατί καὶ τὰ καινούργια μου νὰ μὴν κοιτάξω ; Γιατί στὰ ποιήματά μου νὰ μὴ χύσω τὰ δάκρια τῆς καρδιᾶς μου ; Ἢ στὴ μοναξιὰ νὰ τραβηχτῶ καὶ νὰ σωπάσω ;

Μὰ ὄχι, ὄχι ! Νὰ σωπάσω δὲν μπορῶ. Τὴ μοναξιὰ δὲν τὴ θέλω. Δὲν πιστέβω στὸ χειμώνα. Σὰν τὸ πουλὶ ἀπάνω σὲ κανέναν πύργο χαλασμένο τῆς Μπρεττάνιας ἢ σὲ κανένα χαλασμένο ναὸ τῆς Ἑλλάδας, μέσα μου τὸ νοιώθω αἰώνιο τὸ καλοκαίρι, καὶ τραγουδῶ.

Β'

ΕΑΡΙΝΟ

Ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ περασμένα μας—θυμᾶσαι ; —ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ *Ταξιδιοῦ*, ἐσὺ δὲν ἄλλαξες, ἀγαπούλα. Ἐσὺ ἀπόμεινες πάντα σου σὰ δὲν ξέρω τί πραματάκι ἐαρινό. Ἔχεις κάτι ἀνάλαφρο καὶ τρυφερὸ σὰν τοῦ παιδιοῦ τὴ χάρη. Κράτησε τὸ χαμόγελό σου τὴν πρώτη του ἀφέλεια, τὴν ἀφέλεια τοῦ κοριτσιοῦ. Ἄδολα κι ἀθῶα, τὰ μάτια σου τὰ γαλανὰ δὲν ξέρουνε, κακὸ τί θὰ πῇ. Τὰ ξαθούτσικα τὰ μαλλιά σου εἶναι σὰ νεφέλη χρυσὴ ποὺ ἀχνεφωτίζει ἀπαλὰ τὸ προσωπάκι σου τὸ ἀγαθό. Ἡ νιότη, σ' ὅλο σου τὸ εἶναι περεχυμένη, ῥυθμίζει ἀκόμη τὴ βαδισιά σου.

Ἐμένα, στὸ κεφάλι μου τὰ χιόνια λίγο λίγο σκορπίζουν τἄσπρα τους τὰ λουλουδάκια. Πέφτουνε ἀπάνω στὴν κορφή μου τὰ χιόνια τὰ λαμπρά, τἀφράτα, ἥμερα ἥμερα νά ποὺ ἀρχινοῦνε νὰ μοῦ καλύφτουνε τὶς πλάτες, κατεβαίνουνε σιγὰ ἴσια μὲ τὰ στήθια, κόφτουνε τὴν ὁρμὴ ποὺ μ' ἔσπρωχνε παλληκάρι πάντα ὁμπρός· τώρα ἡσυχία βαθειά, ὁλύμπια γαλήνη βασιλέβουνε ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη στὴν ἀσάλεφτη μέσα, στὴν ἀτρίκυμη πιὰ τὴν ψυχή μου.

Καὶ συλλογιοῦμαι τὰ βουνὰ τῆς Θεσσαλίας ποὺ τἀνεβοκατεβήκαμε μαζί. Ἐγὼ μοιάζω μὲ τὸ γέρικο τὸ βουνό, ἐγὼ μοιάζω μὲ τὸ Πήλιο τὸ χιονισμένο. Νά ὅμως ποὺ καὶ τὰ χιόνια μοῦ γελοῦνε, γιατί, κάτω στὰ πόδια τοῦ βουνοῦ, εἶσαι σὺ τὸ ῥυάκι τὸ ἐαρινὸ ποὺ παίζουνε μὲ τὸν ἥλιο τὰ γλυκά του τὰ νερά.

Γ'

ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΕΛΕΝΗ

Ἡ ὥρα θἀρθῇ — γιατί τάχα νὰ τὰ κρύφτουμε ἀφτά ; —ἡ ὥρα θἀρθῇ ὅπου θὰ κοίτεται στὸ κρεββάτι του ὁ παππούς, ντυμένος, ἀκίνητος, νεκρός. Ἴσως τὸ λοιπόν, ἂν εἶσαι παιδάκι ἀκόμα ἢ ἂν εἶσαι ἀκόμη κοπέλλα, ἴσως ἐκείνη τὴν ὥρα δὲ σὲ ἀφήσουνε νὰ μπῇς μέσα στὴν κάμερή μου νὰ μὲ διῇς πεθαμμένο.

Ἐσὺ τότες, ἀγαθό μου, νὰ τοὺς πῇς·

— «Ὁ θάνατος κακὸ πρᾶμα δὲν εἶναι. Ὁ θάνατος εἶναι τἀποπεράτωμα τῆς ζωῆς. Μποροῦσα νὰ μὴ γεννηθῶ. Μποροῦσε νὰ μὴ γεννηθῇ ὁ παππούς. Γιὰ νὰ πεθάνη σημαίνει πὼς ἔζησε. Καὶ εἶναι καλὸ πρᾶμα ποὺ ἔζησε ὁ παππούς, καλὸ πρᾶμα ποὺ μ' ἀγάπησε καὶ ποὺ τοὺς ψυχές μας πῆρε στὴν ἀγκαλιά του.

Θὰ σταθῶ μπροστά του καὶ μὲ ἥσυχη ἄλαλη χαρὰ σιγανή, θὰ συλλογιστῶ πόσο καὶ γὼ τὸν ἀγάπησα, πόσο γλυκειὰ στάθηκε ἡ ἀγάπη του γιὰ μένα. Ὅσο ζήσω, θὰ ζήση μέσα μου κι ἀφτή. Δὲ θὰ ὑπάρχη ὁ παππούς καὶ ὅμως πάντα θὰ μοῦ φαίνεται πὼς μ' ἀγαπᾷ, ἐπειδὴ δὲ χάνεται τόση ἀγάπη· ἀπομνήσκει στἀπόβαθα τῆς καρδιᾶς.

Ἀφήστε με νὰ πάω, νὰ κοιτάξω τὸ πρόσωπό του τὸ κουρασμένο καὶ τὸ ἥμερο. Ἀναπάβεται ὁ παππούς. Καλὸ πρᾶμα ὁ θάνατος, ὅταν ὁ ἄθρωπος στὴν ὕπαρξή του ἔδρασε, ἀγάπησε, ἤξερε νὰ κάμη τὸ χρέος του. Τότες δὲν τονὲ φοβᾶται, παρὰ τὸν προσμένει τὸ Χάρο.

Ἀφήστε με νὰ πάω μέσα. Δὲ θὰ τὸν ξαναδιῶ πιὰ ποτέ μου. Μήτε θέλω νὰ τὸν ξαναδιῶ, γιατὶ ἂν τὸν ξανάβλεπα, δὲ θὰ τὸν ἔβλεπα ὅπως τονὲ γνώρισα, ὅπως εἶναι ἀκόμη καὶ τώρα. Ναί, ἀφήστε με νὰ μπῶ στὴν κάμαρα καὶ πάλι, ἀπὸ πιὸ κοντὰ νὰ θυμηθῶ τὰ χάδια του καὶ τὴ φωνή του.

Ἀφήστε με καὶ μὴ σᾶς μέλη ἂν κλάψω λιγάκι πλάγι στὸν παππού. Τὰ δάκρια ποὺ θὰ χύσω εἶναι δάκρια βνωμοσύνης πρὸς τὴ ζωή.»

Κ' ἔτσι, χρυσό μου, θὰ ζυγώσης. Θὰ σκύψης τὸ κεφαλάκι σου στὸ ψυχρὸ τὸ μέτωπό μου, ὅπου μαζί μου στὸν τάφο θὰ κατεβοῦνε κ' αἰώνια θὰ κρυφτοῦνε ὅλα μου τὰ περασμένα. Καὶ στὸ μέτωπό μου τὸ ψυχρὸ ἀπὸ τὰ χείλια σου τὰ ζεστὰ ἕνα φιλὶ θὰ πέση—ἀπὸ τὰ χείλια σου ὅπου πρὸς τὸν οὐρανὸ ἀνεβαίνουνε τὰ μελλούμενα ὅλα.

ΣΕ ΔΥΟ ΠΕΘΑΜΜΕΝΟΥΣ

Καλότυχος ποὺ βρέθηκ' ἕνα βόλι
νὰ σὲ κοιμίση
στὴν κούνια ποὺ κρατᾷ στὸ περιβόλι
τὸ κυπαρίσσι.

Καλότυχος ποὺ διάλεξες τὸ κῦμα,
καὶ νά ! σοῦ δίνει
τὸν ἀφρόχυτο κόρφο του γιὰ μνῆμα,
καὶ τὴ γαλήνη.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Δ'

ΣΤΗΝ ΙΔΊΑ

Μὴ φέβγῃς, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγῃς.

Τί ἀνάγκη ἔχεις νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸν παππού; Δὲν εἶσαι τάχα μαζί του καλά; Εἶσαι περίφημα. Δὲ βλέπεις πῶς χαίρεσαι, δὲ βλέπεις πῶς πηδᾷς, πῶς φωνάζεις, πῶς χτυπᾷς τὰ χεράκια σου, ἅμα ἔρχεσαι δῶ; Στὸ ἐργαστήρι τὸ σοβαρὸ ἐσύ χύνεσαι σὰν τὸ κουταβάκι ἀπάνω σ' ἕνα πιάτο γάλα. Θὰ πῇ πὼς σοῦ ἀρέσει στοῦ παπποῦ. Ἄρα πρέπει νὰ μείνῃς.

Μὴ φέβγῃς, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγῃς.

Ἐμεῖς παίζουμε, γελοῦμε, τρέχουμε. Μὰ κουβεντιάζουμε κιόλας σὰν τοὺς μεγάλους. Τί παράπονο ἔχεις μὲ τὸν παππού; Ἐμεῖς εἴπαμε πὼς ὅ τι θέλεις, ἐγὼ τὸ κάνω· εἴπαμε πὼς καὶ σύ, ὅ τι θέλω τὸ κάνεις. Συρωνία. Ἔτσι τὰ πηγαίνουμε λαμπρά. Καὶ πειδὴ θέλω πιὸ σπάνια ἐγὼ ἀπὸ σένα, εἶσαι καὶ μ' ἀφτὸ κερδεμένη. Ἀλλοῦ μπορεῖ νὰ μὴ βρῇς τέτοιο ῥαχάτι.

Μὴ φέβγῃς, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγῃς.

Μὴν πὰς ἄξαφνα κι ἀκούσῃς τὴ μαμά, ποὺ θέλει, λέει, περίπατο νὰ σὲ πάῃ, ποὺ θέλει μαζί της στὸ ταξίδι νὰ σὲ πάρῃ. Στὸ ταξίδι! Ἀκούς ἐκεῖ; Νἄρχεται ἡ κόρη μου τώρα, τὸ μικρό μου, νὰ κάνῃ τὴ μητέρα, νὰ κάνῃ τὴν κυρία, νὰ προστάζῃ, νὰ ξεχνᾷ πὼς εἶμαι ὁ μπαμπᾶς καὶ θὰ πατήσω πόδι... Ἐσύ, ξέρεις; Γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε μπελάδες, ἀφοῦ τὸ κάτω κάτω ἡ μάννα τὸ λέει, ἀφοῦ ἐσένα κιόλας σοῦ ἀρέσει νὰ πειράζῃς τὸν παππού, πές του· Παππού, θὰ φύγω! Ἔπειτα γύρισε, κοίταξε τὴ μαμὰ καὶ πές της· Δὲν μ' ἀφίνει, μάννα, ὁ παππούς!

Μὴ φέβγῃς, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγῃς.

Μὴ φέβγῃς. Ἐσύ, παιδάκι μου, εἶσαι ἡ ἄνοιξη στὴ μέση τοῦ χειμώνα· εἶσαι τὸ στερνὸ χαμόγελο τοῦ παπποῦ. Ἐσύ, πουλάκι μου, εἶσαι τὸ φῶς, εἶσαι τὸ μέλλο, εἶσαι ἡ ζωή. Καὶ σὰ φέβγεις, θαῤῥῶ πὼς θὰ πεθάνω, σὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ γῦροθέ μου τίποτα, τίποτα πιά.

Ε'

ΕΝΑΣ Ἢ ΔΥΟ;

Ἕνας δὲν εἶμαι. Εἶμαι δυό.

Κ' ἔχω δυὸ τραπεζάκια, δυὸ γραφεῖα. Τἄχω στημένα κολλητὰ τὸ ἕνα πίσω ἀπὸ τἄλλο, καὶ ἀπὸ μπροστὰ ἔχει τὴν καρεγλίτσα του τὸ καθένα· καταντικρύζουνται οἱ δυὸ καρεγλίτσες, βιζαβί.

Κάθουμαι στὴ μιὰ καὶ μελετῶ. Μελετῶ καὶ γράφω. Γράφω ἀπάνω σὲ ἀντικείμενα βαθιά. Τί θαῤῥεῖτε; Γλωσσολογίες, Φυσιολογίες. Ἱστορίες. Ἑλληνικά. Βυζαντινά. Ῥωμαϊκα. Ἐπιγραφές. Γραμματικές. Παπυρολογίες. Ἀραβικά. Ἑβραϊκά. Κόπτικα. Ῥούσσικα. Ὅ τι ἀγαπᾶτε. Καὶ στοιβασμένα γῦρο γῦρο μου τὰ βιβλία. Βουνοσειρές.

Σηκώνω ἄξαφνα τὸ κεφάλι καὶ στὸ γραφεῖο μου τἀντικρυνό, δὲ βλέπω ψυχή. Πετιοῦμαι ἀμέσως. Καὶ κάθουμαι ἀντίκρυ μου. Βιβλία τριγύρω μου μήτ' ἕνα. Χαρτὶ μονάχα, πέννα καὶ καλαμάρι. Τυπωμένο τίποτις ἐδῶ δὲν κοιτάζω. Κοιτάζω τὸ ταβάνι. Ἀπὸ κεῖ κάποτες κατεβαίνουνε ὅσα μέσα μου δὲ βρίσκω. Καὶ γράφω. Γράφω γιὰ τὴν ἄνοιξη. Γράφω γιὰ τὸ χυνόπωρο. Γράφω γιὰ τἀγέρι τὸ γλυκό, γιὰ τὴ γλυκήτερη τὴν ἀγάπη.

Ἔπειτα σηκώνω πάλε τὸ κεφάλι καὶ στὴν ἄδεια τὴν καρεγλίτσα τοῦ ἄλλου τοῦ τραπεζιοῦ, βλέπω σὰ νὰ μοῦ γνέφῃ ὁ δέφτερος ὁ ἑαφτός μου. Νἀρθῶ! Καὶ νά σου πού πετιοῦμαι ἀμέσως, νὰ μὴν ἀπομείνῃ παραπονεμένος ὁ φίλος—κ' ἔτσι τὴν ἴδια μέρα, τὴν ἴδια πρωϊνή, χωρὶς νὰ χρειάζεται κἄνε νὰ πάρω τὴν ἀνάσα μου, πηγαίνω ἀπὸ τὸ γραφεῖο τοῦ ποιητῆ στοῦ δασκάλου τὸ γραφεῖο, κι ἀπὸ τοῦ δασκάλου στοῦ ποιητῆ.

Ἕνας δὲν εἶμαι. Εἶμαι δυό.

Κι ὅμως δὲν ἀλλάζω. Γιατὶ καὶ στὸ ἕνα καὶ στἄλλο τραπεζάκι σκαλίζω, σκαλίζω πότε τὴν ἐπιστήμη, πότε τὴ φαντασία, ποὺ θέλει σκάλισμα κι ἀφτή, σκαλίζω πότε τὴν ψυχή, πότε τὸ νοῦ τοῦ ἀθρώπου, μὰ πάντα καὶ στὰ δυὸ σκαλίζω τὴ ζωή.

30 τοῦ Μάρτη-2 τοῦ Ἀπρίλη 1910.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΓΚΑΙΤΕ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Τυπώθηκε στὴν Τυβίγγη καὶ πουλιέται 2 δραχμὲς στὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας, Μπέκ, Ἐλευθερουδάκη (Ἀθήνα) καὶ Ἐμμ. Σαρηγιάννη (Πόλη).

Ο ΗΡΩΑΣ

Ὄχι· ὁ Χάρος δὲ σὲ πῆρε.
Σὲ μιὰν ὥρα ἐρωτικὴ
Σ' ἅρπαξεν ἐσένα ὁ Ἥλιος...

ΠΑΛΑΜΑΣ

Πέθανε στὸν καιρό του

ΝΙΤΣΕ

Στὸ Κρυονέρι· ἔντεκα τοῦ Ἀπρίλη· Κεριακὴ πρωΐ· μόλις κατέβηκα ἀπὸ τὸ τραῖνο. Γύριζα ἀπὸ τὸ προσκύνημα τῆς ἡρωϊκιᾶς πόλης· ἡ ψυχή μου πλημμυρισμένη ἀπὸ λογῆς ἐντύπωσες· πανέμορφες ὄλες, γαληνές· μοῦ τὶς χάριζε τὸ ἀνοιξιάτικο γιορτάσι τῆς φύσης καὶ τῆς ἱστορίας ἡ δυνατὴ θύμηση. Εἶχα δεῖ τὸ περασμένο βράδι τὴ λιτανεία τῆς Ἔξοδος στὸ Μεσολόγγι κ' εἶχα ἀπὸ τὰ ξημερώματα ρηχτεῖ μ' ἀχορτασιὰ στὸ γαλάζιο καὶ στὸ πράσινο.

Σταμάτησε τὸ τραῖνο· πήδηξα κάτου· ζήτησα μιὰ φημερίδα Πατρινιά. Νὰν τὴ διαβάσω, ὄχι. Νὰν τὴ δῶ. Ἴσως κι ἀπὸ κάποιο προαίστημα. Τὴν ξεδίπλωσα. Ἡ ματιά μου πρωτόπεσε στὴν εἴδηση: Ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος ἔπεσε στὴ θάλασσα τοῦ Σκαραμαγκᾶ καὶ πνίγηκε.

Πέταξα τὴ φημερίδα καὶ κοίταξα ἐλόγυρά μου. Τὸνειρεμένο τὸ βουνό, ποὺ τόσες φορὲς τὸ χάρηκα μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἡ Βαράσοβα, ἡλιοπερεχυμένη καὶ μεγαλόπρεπη στυλονόντανε μπρὸς στὰ μάτια μου.

Σ' εἶχ' ἀγαπήσει μιὰ φορά, Βαράσοβα, τῆς Ρούμελης σᾶς ὀνειρεύουμαι, ὦ κορφές, καὶ τοῦ Μοριὰ ἀκρογιάλια.

Δὲν τὰ νειρευόμουνα· τἄβλεπα. Δὲν τὰ ποθοῦσα· τὰ χαιρόμουνα. Ὤ, τὰ βουνὰ τῆς Ρούμελης, ὤ, ἡ γαλήνια ἡ θάλασσα, ὤ, τὸ αὐγινὸ μαγνάδι ποὺ ἀλαφροσκέπαζε τὴν Πάτρα καὶ τἄλλ' ἀκρογιάλια τοῦ Μοριά!

Πνίγηκε ὁ Περικλῆς. Τὰ μάτια μου δὲ δακρίσανε· δὲν ἔνιωσα κανέναν πόνο στὴν ψυχή. Ὄχι. Τὸ ἐναντίο. Μιὰ γαλήνη ἁπλώθηκε σ' ἀλάκαιρο τὸ Εἶναι μου—μιὰ γαλήνη φερμένη ἀπὸ τὰ τριγύρω στὴν ψυχή μου καὶ μιὰ γαλήνη ποὺ τὴν ἀχτιδοβολοῦσε ἡ ψυχή μου σὲ ὅλα τὰ γύρω μου. Ἀντὶ πόνο, μιὰ ζούλια γλυκιὰ ἔνιωσα μέσα μου. Καὶ εἶπα:

— Καλότυχος ποὺ μπορεῖ νὰ πεθαίνει ὅτα θέλει κι ὅπως θέλει.

*

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΑΓΑΠΕΣ*)

Τώρα ὁ Γιῶργης εἶχε τὸ λόγο στὸ στόμα, μὰ δὲν ἐτολμοῦσε νὰ τὸν προφέρει, μόνο εἶπε, ὕστερα ἀπὸ ὥρα καμπόση·

«Μὴν ἔχεις κανένα παράπονο, ἀφέντη, μαζῆ μου. Σοῦ τῶπα: τῆς τέχνης δὲν τῆς μπορῶ: ἄφησέ με νὰ ζήσω κατὰ πῶς θέλω. Δουλευτὴς εἶμαι, τὸ βλέπεις, κ' εἶμαι ἄξιος νὰ βγάλω τὸ ψωμί μου· νὰ σᾶς δώσω καὶ σᾶς καὶ νὰ θρέψω καὶ τὴ φαμελιά μου σὰν παντρεφτῶ.»

«Γιὰ παντρειὲς εἶμαστε ἐφέτος!» εἶπε γελῶντας πειραχτικὰ ὁ γέροντας «μᾶς ἔπνιξαν βλέπεις τὰ πλούτη· οἱ ἀγοραστάδες δὲ χωρᾶνε στὸ σπίτι μας· καὶ τὸ κλαρί μας κοντεύει, μὰ τὸ ναί, νὰ τσακιστεῖ ἀπὸ τὴν πολυκαρπία! Ἑξῆντα ψωροτάλλαρα θὰ δώσουν γιὰ τὴν εἰκόνα οἱ ἐπιτρόποι τῆς Βαγγελίστρας!»

«Δὲ λογαριάζεις» εἶπε ταπεινὰ καὶ σὰ φοβισμένος ὁ νέος «πῶς τὰ κασσούνια εἶνοι γιομᾶτα γέννημα· καὶ πῶς ἡ μάννα ἔχει στὴν κασσέλα της ἕνα σκαλτσούνι μὲ τάλλαρα.»

«Εἶναι δεκάρες κι' ὄχι τάλλαρα» εἶπε παραπονετικὰ ὁ γέρος.

«Φτωχοὶ κατὰ πῶς μιλεῖς δὲν εἴμαστε, δοξασμένος νἆναι ὁ Θέος» εἶπε ἡ μάννα· «ὁ Γιώργης εἶναι εἰκοσιδυὸ χρονῶ, κ' ἐγὼ ἐγέρασα τώρα. Τὸ παιδὶ ἔχει δίκιο· γυναίκα μᾶς χρειάζεται ἐδῶ μέσα, πρέπει νὰ τοῦβρεις μία, ὅποια σὲ φωτίσει ὁ Θέος.»

Ὁ γέροντας ἐγέλασε πάλι κ' ἐκούνησε τὸ κεφάλι ἀμίλητος. Μὰ ὁ Γιώργης ἀνυπομονοῦσε τώρα:

«Μάννα» εἶπε «τὴ γυναίκα θὰ τὴν εὕρω ἐγώ, θὰ πάρω μία ποῦ νὰ μ' ἀρέσει.»

«Τὰ ξέρουμε» εἶπε ἀμέσως ὁ ζωγράφος συνοφρόνοντας τὸ ζαρωμένο μέτωπό του· «προβατεῖς σὲ δρόμο κακό. Εὕρηκες δύο, ποιάνε θὰ διαλέξεις;»

Ὁ Γιώργης ἐκοκκίνησε κ' ἐκατέβασε ντροπαλὸς τὸ βλέφαρο.

«Τί λέει ὁ πατέρας σου» εἶπε ἡ μάννα ἀνήσυχη.

«Ἄκουσε, Γιώργη» εἶπε ὁ γέροντας πάλι «μὴν ἀφήνεις τὴν ἁμαρτία νὰ σὲ κυριέψει ἀπὸ τὲς δυὸ δὲ μ' ἀρέσει καμία, κ' ἡ μία δὲν εἶναι ἐλεύτερη· τί θέλεις κ' ἔμπλεξες μ' ἐκείνηνε;»

«Τὴν κοπέλλα θέλω! ἡ ἄλλη μεσιτεύει.»

«Κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτα;» τοῦ παρατήρησε σοβαρὸς ὁ πατέρας. «Μοῦ λὲς ψέματα καὶ δὲν κράζεις καλά· ἀρμενίζεις σὲ θολὰ νερά. Γιὰ τὸ καλὸ ποῦ σοῦ θέλω μὴ ματαπᾶς μ' ἐκεῖνες.»

«Ἡ κοπέλλα μοῦ ἀρέσει» ἀποκρίθηκε παίρνοντας θάρρος.

«Δὲ θὰ φέρεις ἐδῶ μέσα τὴν τυχαία, θὰ μ' ἀρέσει κ' ἐμένα ἡ γυναῖκα σου.»

«Ἔχει δίκιο» εἶπε ἡ μάννα κουνῶντας στριφτὰ τὸ κεφάλι καὶ σιανοντας τὴν μπόλια της «θὰ μᾶς ἀρέσει καὶ μᾶς! Θέλουμε γυναῖκα νὰ μᾶς γεραματίσει, κι' ὄχι γιὰ νὰ μᾶς βάλει ἀποκάτου ἀπὸ τὴ γῆς πρὶν τῆς ὥρας. Ἀ δὲ μὴ δὲ σοῦ δίνει τὸ θέλημα!»

«Τί λὲς μάννα» εἶπε ἄσκεφτα ὁ Γιώργης θυμούμενος τοὺς φίλους του «μὲ τὴν Ἀγγλία ἦταν αὐτοὶ οἱ νόμοι, τώρα κάθε νέος κάνει ὅ,τι τοῦ καστεῖ.»

«Αὐτὰ σοῦ λέν οἱ κουμέσιοι στἀργαστήρια» εἶπε ὁ γέροντας ἀνάβοντας «ἔχεις κακὸ στὸ νοῦ σου, μά, φυλάξου, θὰ σοῦ ἀρήσω τὴν κατάρα μου.»

«Ὄχι» εἶπε σκιασμένη ἡ μάννα «μὴν καταρα-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ 387 φύλλο.

Ἄλλοτες, δῶ καὶ τρία χρόνια, ἕνα πρωϊνὸ Ἀπριλιάτικο πάλι, ἴσως—ποιός ξέρει!—καὶ μὲ τὴν ἴδια μερομηνία, ὅταν κατέβαινα ἀπὸ τὴ σοφίτα ἑνὸς μεγάλου ξενοδοχείου τῆς Ἀθήνας, ὕστερ' ἀπὸ μιὰ κουδέντα πολύωρη, πολύχρωμη καὶ λειτουργική μὲ τὸν Περικλῆ—γιατὶ κεῖνο τὸ πρωϊ ὁ ἀκριβός μου δὲ μιλοῦσε, λειτουργοῦσε μέσα στὸ ναὸ τοῦ Ὡραίου—ὅταν κατέβαινα λοιπὸν ἀπὸ τὴ σοφίτα τοῦ μεγάλου ξενοδοχείου, θυμάμαι, σιγόλεγα:

— Καλότυχος ποὺ μπορεῖ νὰ ζεῖ ὅπως ξέρει κι ὅπως θέλει.

Γιατὶ ἔτσι ζοῦσε ὁ Ἀπολλωνιακὸς φιλόσοφος· Ἄλλονε χαραχτηρισμό, πιὸ ταιριασμένο, τούτη τὴ στιγμὴ δὲν τοῦ βρίσκω. Ναί, ἀφοῦ καὶ ἡ μορφή του καὶ ἡ ψυχή του εἶτανε παρεχυμένα φῶς ἡλιακό, ἥλιου Ἀττικοῦ ἀχτίδες—ναί, ἀφοῦ καὶ ἡ ζωή του καὶ ὁ θάνατός του εἶτανε ζωὴ καὶ θάνατος Φιλόσοφου.

Ὡστόσο, συλλογιέμαι, ἄλλο ἐπίθετο τοῦ στέκεται καλύτερα. Ἥρωας. Μιλῶ σὲ ὅσους εὐτυχήσανε νὰν τονὲ γνωρίσουν ἀπὸ κοντά. Ἀπὸ πολὺ κοντά. Ἕνας καὶ γώ. Μὰ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους, ἕνα δυὸ χαραχτηριστικὰ ἀνέκδοτα ἀπὸ τὴν πλούσια σ' ἀνέκδοτα ζωή του, θὰ σώνανε νὰν τονὲ δείξουν ποιός εἶτανε καὶ νὰ δικαιολογήσουν ἕνα τόσο βαρὺ ἐπίθετο. Ἥρωας. Γιατὶ ἔζησε μέσα σ' ἕνα εὐγενικὸ ἰδανικό, γιατὶ πάλαιψε μ' ὅλες τὶς ἐναντιότητες τῆς ζωῆς, δίχως νὰ λασπώσει τὴ λευκὴ ψυχή του, δίχως νὰν τὴ λυγίσει καὶ νὰν τὴν ὑποτάξει σὲ κανενὸς εἴδους ἀνάγκη, δίχως νὰ σταματήσει μπρὸς σὲ κανένα ἐμπόδιο, δίχως νὰναγνωρίσει σὲ καμιὰ κοινωνικὴ πρόληψη τὸ δικαίωμα νὰν τοῦ ρυθμίσει τὴ ζωή.

Ἀγάπη καὶ θαμασμὸς μὲ κρατοῦσε πάντα σιμά του. Ἂς εἶτανε καὶ οἱ δρόμοι μας πολλὲς φορὲς ἀντίθετοι. Ἂς σηκώθηκε μερικὲς φορὲς καὶ πολέμιος ἀμείλιχτος μὲ τὸ ἔργο του στὸ ἔργο τὸ δικό μας. Δὲ σημαίνει τίποτα. Τέτοιους τίμιους πολέμιους μακάρι νἄχαμε κι ἄλλους. Ἡ ψυχὴ πολλὲς φορὲς ἀναγαλλιάζει νὰ μάχεται μὲ τίμιο ἀντίπαλο, παρὰ νἀγκαλιάζει καὶ νὰ συναγωνίζεται μὲ κίβδηλο ὁμοϊδεάτη.

*

Λεύτερος, δυνατὸς κ' εὐγενικὸς ἔζησε. Κι ὅταν εἶδε πὼς ἴσως δὲ θὰ μποροῦσε νὰ ζήσει πιὰ λεύτερος, δυνατὸς κ' εὐγενικός. Κι ὅταν εἶδε τὸ ἰδανικό του νὰ συντρίβεται πάνου στὰ βράχια τῆς γύρω του ἀδιαφορίας. Κι ὅταν ἀπελπίστηκε πὼς μποροῦσε νὰ φέρει σὲ τέλος τὸ ἔργο του. Κι ὅταν ἀντίκρυσε τὸ ἀδυσώπητο: *Ἄλτ!*—δὲν ἔσκυψε τὸ Ἀπολλωνιακὸ κεφάλι, δὲ λύγισε τὰ στέρεα γόνατα, δὲ σωριάστηκε καταγίς. Ὄχι. Γαλήνιος καὶ ὡραῖος καθὼς πάντα, πῆρε τὸ ραβδί του καὶ τράβηξε πρὸς τὸ Θάνατο—μὲ τὴν ἴδια ἀνάλαφρη κι ἀρχοντικιὰ περπατησιὰ ποὺ ξεκινοῦσε γιὰ τὴν ἀγαπημένη του τὴν Ἀκρόπολη ἢ ποὺ τραβοῦσε πρὸς τὸ γραφεῖο μου νὰ μοῦ φέρει τὸ ἄσωστο θάρρος ποὺ πάντα, ὄχι μόνο ἡ παρουσία του, μὰ καὶ ἡ θύμηση ἀκόμα τῆς ἡρωϊκιᾶς ζωῆς του, μοῦφερνε καὶ θὰ μοῦ φέρνει.

Πάτρα, 12.4.910.

ΙΞΙΟΝΑΣ

ΓΡΑΦΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΤΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

Πρὸς τὸ Γιατροφιλόσοφο κυρ Γιώργη Καλαρᾶ ἀπὸ Λάρσα τὶς 10 Μαρτιοῦ 1815 εἰς Κόρθο.

Ἐξοχώτατε!

Πληροφορημένος τὲς ἀπερασμένες ἀπὸ τὸν κυρ Χρηστόδουλο Οἰκονόμου Ζαγορήσιο γιὰ τὶς ἰδέες σου στὴν ὑπόθεση τῆς γλώσσας μας, ὁποῦ ὅλοι οἱ φιλογενεῖς προκομμένοι ἀγωνίζονται νὰ τὴ βάλουν σὲ τάξη, γιὰ νὰ καλλιτερέψῃ καὶ σ' ἐμᾶς ἡ σπουδὴ τῶν γραμμάτων, ἀποφάσισα καὶ σοῦ φανέρωσα τὴ γνώμη μου σ' ἕνα μου γράμμα, ὅπου σοῦ περίκλειγα κ' ἕνα τυπωμένο βιβλιαρόπουλό μου, ὁποῦ τὸ ὀνόμασα: Ρωμέϊκη γλῶσσα. Τοῦ ἔδωκα τέτοια ὀνομασία, ἀφορμῆς ὁποῦ τὸ σύνγραψα κοινὰ καὶ στὴ διάλεχτο τῆς πατρίδας μου. Ὑποπτέβοντας μ' ὅλον τοῦτο μὴ δὲν ἔφτασε στὰ χέρια σου τὸ γράμμα μου μὲ τὸ βιβλίο, ἐστοχάστηκα χρειαζούμενο νὰ σοῦ γράψω καὶ δέφτερο γιὰ νὰ λάβω μιὰ ὥρα ἀρχήτερα ἀπόκρισή σου σὲ ὅσα σοῦ φανέρωνα, καὶ τὰ ματασημαδέβω σὲ τοῦτο.

Ἐγώ, ἀφέντη, δὲν πέτομαι γιὰ κάνας μεγάλος φιλόσορος, μήτε γιὰ κάνας προκομμένος Ἕλληνας· μόνε γιὰ φιλογενής, ὅπου δὲν παραπαίρνομαι στοὺς συλλογισμούς μου. Ἐσπούδαξα ὡστόσο στὰ Σκολιά μας καμπόσους χρόνους, κ' εἶδα τὸν καρπὸ ὅπου ἀπολαβαίνουν ὕστερα ἀπὸ λογῆς λογιῶν κόπους κ' ἴδρωτες, ὅσα παδιὰ χάνουν τὸ ἄνθι τῆς ἡλικίας τους μέσα σ' ἐκεῖνα γιὰ νὰ μάθουν νὰ παπαγαλίζουν κάμποσα λόγια ἀπὸ μιὰ γλῶσσα, ὁποῦ ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια ὀμπρήτερα ἔκρεναν σὲ τοῦτα τὰ μέρη. Εἶδα πὼς χώρια ἀπὸ κάτι σκουριασμένα γραμματικά, κ' ἕνα δυὸ ἀπὸ τὰ σοφὰ παραμύθια τοῦ Ἀριστοτέλη, ἄλλες ἰδέες οἱ ταλαίπωροι μαθητάδες δὲν ἀποχταίνουν. Γκορδωμένοι μ' ὅλον τοῦτο, ἀφορμῆς ὅπου τοὺς ὀνομάζουν λογιώτατους, καὶ φουσκωμένοι γιὰ πεντέζη λόγια, ὁποῦ ἔχουν στὸ στόμα σὲ πάσα τους ὁμιλία, κι' ὅπου ὅσοι τ' ἀκοῦν τὰ θιαμαίνουντα ἀποτὶ δὲν τ' ἀπεικάζουν, καταντοῦν ὑστερώτερα νὰ φαντάχτοῦν μὲ τὰ σωστά τους, πὼς ὁλόβολη ἡ Ἀθηνὰ κατακαίει μέσα στὸ κεφάλι τους καθὼς καὶ τοῦ Δία μιὰ φορά· μόνε μὲ τὴ διαφορά, ὁποῦ δὲν τοὺς ἐνοχλάει καὶ δὲν ἔχουν χρεία ἀπὸ τζεκούρη τοῦ Ἡφαίστου.

Ἡ Ἱστορία, ἡ Γεωγραφία καὶ ὅσα ἄλλα κλωνάρια τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας στολνοῦν τὸ πνέμα καὶ τροχᾶν τὸ νοῦ, ἀφτὰ γιὰ τοὺς λογιώτατους εἶνι ἀράπικα. Ἔχουν ὡστόσο πολυμάθεια νὰ ξοδέψουν εἰκοσιτέσσερες ὧρες σὰν κάμη χρεία νὰ φιλονεικήσουν γιὰ ἕνα δὲ ἢ γιὰ ἕνα τε. Ἀφτὴ ἡ λυσσιάρικη σπουδὴ τῆς γραμματικῆς, ἀφτὴ ἡ Ἑλληνομανία, καταπῶς τὴν ὀνομάζει καλότατα ὁ κυρ Κοραῆς, ὁποῦ κι ἀφτὸς δὲν ἠμπόρεσε ὡς τὸ ὕστερο νὰ τὴν ἀποφύγῃ, ἐκατάστησε τοὺς λογιώτατους νὰ πάρουν τοὺς ἴσκιους γιὰ ὀράμματα· προσπαθοῦν νὰ φανοῦν φορτωμένοι ἀπὸ λόγια μὲ τὴν παντοχὴ ν' ἀποχτήσουν ἰδέες, καὶ γένουνται μοναχὰ λεξικὰ δίχως νὰ ξέρουν νἀνταμώσουν διό λόγια γιὰ νὰ παραστήσουν μιὰ ἰδέα τοῦ κεφαλιοῦ τους. Ἂν ἤξεραν ὀμπρήτερα τὴ μητρική τους γλῶσσα, τὴ χάνουν κ' ἐκείνη, καὶ κακομουρμουρίζουν τὸ δίλογο, ὁποῦ δὲ φανερώνει καμιὰ γλῶσσα στὸν κόσμο. Τέτια εἶναι ἡ προκοπὴ τῶν νιῶν στὰ σκολειά μας.

Σὲ τάφτη τὴ δυστυχία τοῦ γένου βρέθηκαν ὡστόσο καὶ καμπόσοι, ὅπου θέλησαν νὰ δείξουν πόσο ἤταν γελασμένοι ὅσοι ἔτρεχαν λεχομανῶντας σὲ τάφτα τὰ μονοπάτια μ' ἐλπίδα νὰ φτάσουν στὴν κατοικία τῆς ἀλήθειας. Μόνε ἀφτοὶ οἱ ἴδιοι, ὁποῦ προθυμιόντανν νὰ φωτίσουν τοὺς ἄλλους κρατῶντας στὸ χέρι τὸ θαμπὸ λυχνάρι τῆς πρόληψης καὶ τῆς φιλαφτίας γιὰ φέξη, ἐπλακνήθηκαν σὲ καινούρια μονοπάτια, ὁποῦ ἂν δὲν εἶναι τόσο κακόστρατα καὶ μακρυὰ ἀπὸ τὸν πλατὺ δρόμο, δὲν εἶναι λιγώτερο κοπιαστικὰ καὶ ἀναρέλεφτα.

Ἄλλοι ὁποῦ ὁδηγιόνταν ἀπὸ τὴ λαμπρὴ φέξη τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἔκαμαν τὲς πρῶτες πατησιὲς στὸν ἴσιο δρόμο. Μόνε τί τὸ ὄφελος! Κατατρομασμένοι

στεῖς τὸ μονάκριβο παιδί μας. Τὸ λόγο σου ὁ Θέος τὸν ἀκούει.»

«Ἀντὶς νὰ μοῦ τρίβεις τὰ χρώματα» εἶπε πάλι ὁ γέροντας παραπονεμένος «ἀντὶς νὰ μαθαίνεις τὴν πατροπαράδοτη τέχνη, κυνηγιέσαι μὲ τὰ βρωμογύναικα! Αὐτὴ τὴν ἀναθροφὴ σοῦδωκα; αὐτὸ εἶναι τὸ φυσικό σου;»

Ὁ Γιώργης ἐτσώπαινε.

«Ἔχει δίκηο» εἶπε ἡ μάννα.

«Ἐγὼ σοῦ βρίσκω γυναῖκα» εἶπε ὁ γέροντας.

«Ὄχι» ἀποκρίθηκε μὲ τόλμη «θὰ πάρω μιάνε ποῦ ἀγαπάω»

«Σ' ἔχουνε καὶ οἱ δυὸ στὰ δίχτυα τους» εἶπε ὁ γέροντας θυμωμένος.

«Τὸ χωριό μας ἐκατάντησε τώρα σὰν τὰ Σόδομα. Ἀλλὰ ψηλὰ τὴ γούνα σου. Οἱ γυναῖκες δὲν εἶναι στὸν κόσμο μοναχές τους, ἔχουν ἀδέρφια καὶ δικοὺς ποῦ γνοιάζονται γιὰ τὴν τιμή τους. Σ' εἴδανε· πράζεις κακὰ καὶ μᾶς ντροπιάζεις.»

Ὁ Γιώργης ἐκοκκίνισε. Πῶς εἴξερε ὁ πατέρας ὅλα του τὰ μυστικά; Ὁ γέροντας τὸν ἐκοίταζε ξεταστικὰ καὶ ἡ μάννα ἄκουε τώρα περίεργη καὶ ἀνήσυχη.

«Τἄμαθα ὅλα» ξανάπε ὕστερα ἀπὸ μιὰ στιγμὴ ὁ ζωγράφος. «Θέλεις νὰ μοῦ κρουφτεῖς. Μὰ δὲν πράζεις καλά· γελᾶς τὴν κοπέλλα γιὰ νἄχεις τὴν παντρεμένη καὶ νὰ λέει ὁ κόσμος πῶς σὲ μεσιτεύει.»

«Τὴν παντρεμένη» εἶπε ὁ νέος κοκκινίζοντας περσότερο.

«Ναί» τοῦπε ὁ πατέρας «ἀλησμόνησες καὶ μένα καὶ τοῦ Θεοῦ τὴ στράτα καὶ τρογυρίζεις μὲ τὲς γαϊδοῦρες!»

«Γιὰ ποιάνε μιλεῖς;» εἶπε μὲ κατεβασμένο βλέφαρο πολεμῶντας νὰ διαφεντευτεῖ «ἡ Μαρία τοῦ Θοδόση φτωχιὰ εἶναι μὰ τίμια.»

«Ἄ δὲν ἦταν παρὰ κείνη, δὲ θἄλεγα τίποτα. Μὰ ὡς τόσο ἔχεις ἀγαπητικιὰ τὴν ἄλλη. Δὲ θέλω νὰ πῶ τὄνομά της· μᾶ θὰ τἄβρεις ζαβά!»

Ὁ Γιώργης ἀνασταίναξε ἀνυπόμονα.

«Τί πράματα κάνεις;» τοῦπε ἡ μάννα ἀνήσυχη.

«Μὴν ἀκοῦς» τῆς ἀπάντησε «ὁ πατέρας βάνει ὑποψίες ἄδικες».

Μὰ ἡ ταραχή του ἦταν φανερή. Ἐσηκώθηκε ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἔκαμε καμπόσα βήματα στὸ σπίτι, ἐκάθησε παρὰ στιᾶς στὴν κροῦσα, ἐξανασηκώθηκε σὲ μία στιγμή, καὶ τέλος ἐξεκρέμασε ἀπὸ τὸν τοῖχο τὸ ντουφέκι του καὶ ἐκίνησε πρὸς τὴν πόρτα.

«Στὸ κυνήγι κοπιαίνεις πάλι» τοῦπε περγελαστικὰ ὁ γέροντας.

Ἀλλὰ ὁ Γιώργης ἔκαμε πῶς δὲν ἄκουσε. Βιαστικὰ ἐπετάχτηκε ὄξω. Κι' ὁ γέροντας, ποῦχε ὡς τόσο ἀποτελειώσει τὸ φτωχό του τὸ γιῶμα, ἐσταυροκοπήθηκε, ἐσηκώθηκε καὶ κεῖνος κ' ἔστρεψε πρὸς τὴ σκάλα γιὰ νὰ ἀνεβεῖ στὰ κονίσματά του. Μιὰ στιγμὴ ὅμως ἐστάθηκε κ' εἶπε τῆς γρηᾶς ποῦ σὰ μαρμαρωμένη ἐστεκότουν ἀχνὴ στὸν τόπο της:

«Τὰ βλέπεις, Εὐτυμία; Τὸ αἷμα νερὸ δὲ γίνεται· τὰ ποῦ ἐκάμαν τὰ ἀδέρφια σου, τὰ κάνει καὶ τοῦτος, πῶς θὰ τελειώσουν αὐτὲς οἱ ἱστορίες;»

«Ποιά εἶναι ἡ ἄλλη;» ἐρώτησε ἡ γρηὰ χαμηλόφωνα.

«Δὲν τὴ λέω» τῆς ἀποκρίθηκε· «ὁ Θεὸς ἂς τοῦ δώσει φώτιση. Ὁρμήνευέ τονε.»

Κι' ὁ γέρος δὲν ἐπρόσμεινε ἄλλο λόγο· ἀλλὰ βαρειὰ ἀνέβηκε στὴν ἀπάνου κάμαρη, θέλοντας νὰ ἀποτελειώσει γλίγωρα τὸν Εὐαγγελισμὸ τῆς Θεοτόκος.

—

Βιαστικὰ ὁ Γιώργης, κρατῶντας στὸν ὦμο τὸ

ἀπὸ τὶς αἰώνιες φωνὲς ἐκείνων, ὁποῦ ἀνεβοκατέβαιναν ἱδροκοπῶντας στὰ μονοπάτια, δὲν ξέρω ἀπὸ πιὰ κακὴ τύχη ἀποκόπηκαν καὶ πισοδρόμησαν γιὰ ν' ἀκολουθήσουν τοὺς πρώτους !

Ἡ ἀλήθεια ὡστόσο εἶναι ἁπλῆ, κι' ὄφκολα μπορεῖ νὰ τὴ γνωρίση καθένας, φτάνει μοναχὰ νὰ μὴ δὲν τοῦ ἀρέγη ὁ καθρέφτης ὅπου κρατάει στὸ χέρι της, κι' ὅπου μὲ τάφτον δείχνει τοῦ καθενοῦ τὰ ψεγάδια. Ἐγώ, ὁποῦ δὲ μοῦ κακοφαίνεται νὰ κυταχτῶ σὲ τάφτον τὸν καθρέφτη γιὰ νὰ γνωρίσω τὰ ψηγάδια μου καὶ νὰ τὰ διορθώσω, ἂν εἶναι τρόπος, σὰν εἶδα ἄλλους ὁποῦ κινῆσαν πρὸς τὴν κατοικία τους καὶ τὸ ματάειδαν τόσο παραξενέφτηκα γιὰ παρόμοιο κάμωμα ἀπὸ ἀθῆώπους, ὁποῦ ἐτύχαινε νὰ τὴ χαλέβουν μὲ τὸ λυχνάρι σὰν ὁ Διογένης ἄντα γύρεβε ἄθρωπο, ὁποῦ ἔκαμα καρδιὰ καὶ ρίχτηκα ὁμπροστά τους γιὰ νὰ δεχτῶ, ἤμουν ἄξιος νὰ τὸ κάμω γιὰ τὴν ὀλίγη μου προκοπή, μόνε εἶχα τὸ δίκιο γιὰ τὴν ἀμέτρηγη φιλόγενη αἴστησή μου. Σὲ τάφτο ἐθάρρεψα *παράνω* ἐξκιτίας τῆς μεγάλης μου φτῶχειας ἀπὸ πρόληψη, ὁποῦ δὲ λείπουν νὰ καλοπιάνουν τὸ νοῦ καὶ τῶν πλιὸ προκομμένων· καλὰ, ἀχαμνὰ φέρθηκα, ἀφήνω νὰ τ' ἀποφασίσουν ὅσοι ἀγαπᾶν τὴν ἀλήθεια.

Ἐγὼ μεταχειρίζομαι τὸ *η* γιὰ τὸ τρίτο φωνήεντο τοῦ ἀλφαβήτου μας Α΄. γιατὶ τὸ *ι* τὸ ἄφηκα γιὰ τὲς δίφθογγες. Β΄. γιατὶ ὁ λαὸς ὁποῦ δὲ μεταχειρίζεται τὴν Ἑλληνικὴ ὀρθογραφία ἀφτὸ παρασυνηθάει γράφοντας· Γ΄. γιατὶ ἡ εἰκόνα τοῦ γράψιμου γένεται ὠμορφήτερη μὲ τὸ *η*.

Ἡ Ἐξοχότη σου μεταχειρίζεσαι τὸ *ι* σὲ ὅλα. Εἶμ ὅτοιμος ν' ἀκολουθήσω τὴ γνώμη σου ἐφτὶς ὁποῦ μοῦ τὴν ἀποδείξης γιὰ σωστότερη. τὸ μερικὸ συμφέρο πρέπει νὰ θυσιάζεται γιὰ τὸ κοινό. Δέ μοῦ κακοφαίνεται ν' ἀφήσω τὴν πρώτη μου γνώμη ἄντα νὰ βρῶ καλήτερη ἀπὸ τ' ἐκείνη. Ἡ πρόληψη κ' ἡ φιλαφτία εἶναι μοναχὰ τόσο ἰσκυρόγνωμες, ὅπου δὲν ἀψηχᾶν κανένα εἶδος στὸν κόσμο γιὰ νὰ ἔχουν τὸ κῦρος.

Σὲ τάφτη μου τὴρωμαΐκη γλῶσσα ἐγὼ δὲ φαντάχτηκα νὰ κανονίσω τοῦ κεφαλιοῦ μου τὴν ζωντανή μας γλῶσσα ἀπατή της κανονισμένη. Ὁ σκοπός μου εἶταν νὰ παρασ:ήσω στοὺς φιλογενεῖς, ὁποῦ δρέγονται τὴν καλλιτέρεψη τῆς μάθησης, πὼς ὁ ἀληθινὸς τρόπος νὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ τὴ σπουδὴ εἶναι νὰ συνγράφομε καὶ νὰ γράφομε καταπῶς κρένομε καὶ προφέρνομε. Ὅλα τὰ φωτισμένα γένη τῆς Ἑβρώπης, ὁποῦ ἐκιντύνεψαν στὸ ἴδιο σφάλμα, γράφουν τώρα στὴ γλῶσσα ὁποῦ κρένουν. Πολλὰ εἶναι τὰ πιχειρήματα, ὁποῦ οἱ ἐναντίοι σὲ τούτη τὴ γνώμη μᾶς βάνουν ὁμπροστὰ σὰν ἀκαταμάχητα τειχόκαστρα. Μόνε νὰ εἰποῦμε τὴν ἀλήθεια, ὅλα ἀντάμα δὲν κάνουν ἀκέρια νοῦλα. Βολετὸ νὰ μ' ἀποκριθῆ κανείς τους πὼς ἔπρεπε ν' ἀποδείξω τὸ λόγο μου, κι ὄχι νὰ τὸν πετάξω στὴ μέση μὲ τόση ἀποκοτιά, σὰν νὰ εἶταν κάνα γεωμετρικὸ ἀξίωμα, ἔτσ' εἶναι. Μόνε ἐγὼ τὸ ξεμυστηρέβομαι τῆς ἐξοχότης σου, ὁποῦ ξέρεις πολὺ καλλίτερ' ἀπὸτεμένα τί ἀξιάζουν. Κι ἀπὲ σ' ἕνα γράμμα, ὁποῦ βιάζομαι νὰ τ' ἀποσκολάσω τὸ γληγωρότερο, δὲν ἔχω τὸν καιρὸ νὰ ξαπλωθῶ τόσο· ἀφτὸ κοντέβει νὰ σωθῆ κ' ἡ κόλα, κ' ἐγὼ ἔχω χρειὰ νὰ σοῦ εἰπῶ κἄτι ἄλλο ἀκόμα.

Τὸ πρῶτο παράπονο ἐκείνων ὁποῦ μεταγλωττίζουν, εἶναι ὁποῦ δὲν ξέρουν σὲ ποιὰ διάλεχτο τῆς γλώσσας μας νὰ γράψουν· ἐπειδὴς κι' ὅλες τὶς βρίσκουν λειψές. Δὲν μπορῶ ν' ἀπεικάσω ἂν εἶναι ὅλο τὸ φταίξιμο τῆς γλώσσας μας, ἢ ἔχουν κι' ἀφτοὶ τὸ πλιότερο μοιράδι θέλοντας νὰ μεταφέρουν στὴ γλώσσα τους τὲς χάρες καὶ νοστιμάδες τῶν συνγραφέων, ὁποῦ μεταγλωττίζουν, ἀπὸ γλῶσσες, ὅπου ἀπὸ αἰῶνες τὲς καλοδουλέβουν καὶ τὲς στολνᾶν. Ἕνας μεταχειρίζεται ἕνα ὕφος, ἄλλος ἄλλο κ' ἔτσι δὲ μονιάζουν ποτὲ σὲ μιὰ γνώμη. Γιὰ νὰ μὴ βρεθῆ λοιπὸν πάτημα νὰ μᾶς κατηγορήσουν γι' ἀσύμφωνους, σὰν καὶ τάφτους, σημάδεψέ μου τὸ γληγορώτερο, ἂν βρίσκεις σωστὸν τὸν τρόπο τῆς ὀρθογραφίας μου ἢ ὄχι, γιὰ ν' ἀκολουθήσω τὸν δικό σου.

Ἐπιθύμαγα ἀκόμα, ἀνίσως κ' ἔχεις κάνα βιβλίο γιὰ τὸν τύπο, νὰ μοῦ στείλης καμμιὰ κόλλα ἀπὸ τάφτο νὰ ἰδῶ, καὶ σοῦ τάζω νὰ κάνω τὸ ἴδιο κ' ἐγὼ στὴ Γεωγραφία ὁποῦ τοιμαζω. Δὲν εἶχα ἀπὸ πρῶτα τὴ γνωριμιά σου, ὁποῦ νὰ σὲ συμβουλέβομουν, κι' ἀπὲ νὰ τύπωνα τὴ *Ρωμέϊκη γλῶσσα*.

Καρτερῶ ἀνυπομόνως ἀπόκρισή σου καὶ μένω

Ο ΒΗΛΑΡΑΣ

Σημείωση τοῦ «Νουμᾶ».—Ἡ παραπάνω γραφὴ τοῦ Βηλαρᾶ, ἃ δὲ λαθεύουμε, ἀνέκδοτη γιὰ τὴν ὥρα, βρίσκεται στὰ χερόγραφα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας. Ὅσοι ἔχουνε μπῆ στὴ σημασία τοῦ σημερινοῦ ἀγώνα, θὰ νοιώσουν τὶς σημαντικές της ἀλήθειες, καὶ θὰ ἰδοῦν πὼς τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, δὲν εἶναι πράμα παῖξε γέλασε, μὰ ὅπως καὶ σήμερα ἔτσι ἐδῶ κ' ἐκατὸ χρόνια συντάραζε τοὺς ἀληθινὰ σοφοὺς τῆς Ρωμιοσύνης. Καὶ τὸ πιὸ περίεργο πῶς οἱ Δασκάλοι δὲν ἀλλάξανε μυκλὰ καὶ πιχειρήματα, κατηγορῶντας καὶ τώρα τὸν Ψυχάρη : «πὼς κανονίζει τοῦ κεφαλιοῦ του τὴ ζωντανὴ γλώσσα, ἀπατή της κανονισμένη», καθὼς κατηγορούσανε καὶ τὸ μεγάλο του Πρόδρομο. Στὴν παραπάνω γραφὴ δὲ φυλάξαμε τὴν ὀρθογραφία τοῦ Βηλαρᾶ, γιὰ τὴν εὐκολία στὸ διάβασμα.

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΣΤΗ ΧΑΣΗ ΤΟΥ

Κι' ὅπως μιὰ ἀδύνατη, χλωμὴ γυναίκα πού πεθαίνει
ἀπ' τὰ πλανέματα τοῦ νοῦ, πού σβήνει, ὁδηγημένη
μέσ' σ' ἀραχνένια βγαίνει γάζα
μὲ βῆμα ὄξ' ἀπ' τὴν κάμαρα παραπατώντας πλάνο,
στὴ γὶς τὴ μαύρη τὸ φεγγάρι ὑψώθη ἀπάνω
ἄσπρη, ἄμορφη μιὰ μάζα.

(Μετάφραση Μελικέρτη)

ΣΕΛΛΕΥ·

Η ΤΕΧΝΗ ΜΟΥ Κ' ΟΙ ΠΟΘΟΙ ΜΟΥ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ—ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΤΗ ΒΙΕΝΝΑ

(ΕΒΡΥΣΤΕΝΗΣ ΓΚΥΖΑΣ)

Ecce homo

Πέντε μέρες ποὺ πρωτόφτασα στὴ Βιέννα· κάποιος καλός μου φίλος ἀπὸ τὴν Πόλη μοῦχε δώσει ἕνα γράμμα γιὰ τὸν Ἑβρυστένη Γκύζα ποὺ τὸν ἤξερε ἀπὸ παιδί.

Ἑβρυστένης Γκύζας ! πρῶτο φλάουτο στὴν ὄπερα τῆς Βιέννας ! Ἀκόμα θυμᾶμαι τὴ μαγεία ποὺ εἶχανε γιὰ μένα τὰ λόγια «πρῶτο φλάουτο στὴν ὄπερα τῆς Βιέννας»· ὀνταζόμουνα τὸν ἄθρωπο ποὺ εἶχε τὴν ἐφτυχία καὶ τὴν τιμὴ νὰ λέγεται «πρῶτο φλάουτο τῆς ὄπερας τῆς Βιέννας», σὰν κάτι ἀφάντασστο κ' ὑπεράθρωπο ὄντο, σὰν κάποιον Ὀρφέα ποὺ ὁ κόσμος τὸν ἔδειχνε μὲ τὸ δάχτυλο στοὺς δρόμους, στὰ θέατρα καὶ στὰ κοντσέρτα :

— Ἀφτὸς εἶναι τὸ πρῶτο φλάουτο τῆς ὄπερας, ὁ Ἑβρυστένης Γκύζας, ὁ *Ἕλληνας*.

Μὲ τέτοιες ἰδέες, κάποια δειλία κι ἀνέκφραστη ντουφέκι, ἐβγῆκε τρέχοντας ἀπὸ τὸν κῆπο, ποῦ ροβολητὸς ἐκατέβαινε τὸ πλάϊ τῆς ράχης, ἐσταματησε μία στιγμὴ ἀναποφάσιστος, καὶ ἐκοίταξε ὁλόγυρά του μ' ἕνα βαθὺν ἀνασασμό, σὰ νἄχε τώρα ἐλευτερωθεῖ ἀπὸ βαρὺ ὀνειροπλάκωμα. Τώρα ἀγριοιόταν ἐλεύτερος. Μπροστά του σὲ μιὰ λακκιά, ποῦ ἁπλονόταν στενὴ ἀνάμεσα στὴ ράχη τοῦ χωριοῦ καὶ στὴν ἀπέναντι, τὰ ὄψιμα ποτιστικὰ γεννήματα ἐσάλευαν τὰ πλατειά τους φύλλα, χλωρὰ ἀκόμα καὶ πανώρια. Ἐπάγναντα οἱ ράχες ἀργυροπράσινες ἀπὸ τὲς ἐλιές, ποὺ τὲς ἐσκέπαζαν, λουσμενες στὸ μεση μεριάτικον ἥλιο ἐφαινόνταν ἀπὸ μακρυὰ σιγαλὲς καὶ ἀκίνητες σὰ νὰ τὸν ἐκκλοῦσαν. Χωρὶς νὰ τὸ στοχαστεῖ ἔριξε τὸ ντουφέκι του στὸν ἄλλο νῶμο καὶ ἀκολούθησε ἕνα γνωρισμένο του μονοπάτι, ποῦ περνῶντας πρῶτα κοδιλλωτὸ στὸ πλάϊ τῆς ράχης τοῦ χωριοῦ κ' ἴσιο ἀπέκει ἀνάμεσα στὰ χλωρὰ γεννήματα καὶ σὲ κάπνοχώραφα τὸν ἔβγαλε στὸ ριζὸ τῆς ἀπέναντι ράχης, κ' ἐμπῆκε μέσα στὸν ἐλαιῶνα.

Ἀργοπόρησε τὸ βῆμα του, ἔφερε τὸ ντουφέκι δίπλα μπρὸς στὸ στῆθος, κρατῶντας το μὲ τὰ δυό του χέρια, κι' ὅλο προχωρῶντας ἐκοίταζε τρογύρω τάψήλου. Ἐξέταζε ἀνάμεσα στὰ φύλλα τῶν δεντρων, μήπως ξαγναντοῦσε κανένα πουλί, κι' ἀνέβαινε τὸ ρόβολο πηγαίνοντας ἀπὸ ἐλιὰ σ' ἐλιά, κι' ὡς τόσο ὁ νοῦς του ἐδούλευε :

«Ὁ πατέρας ἦταν θυμωμένος, κ' εἶχε δίκηο. Εἶχε δίκηο, μὰ εἶχε ἄδικο. Τὸν ἤθελε ζωγράφο· κι' ὁ Θεὸς δὲν τὸν εἶχε προικίσει μὲ τὴ χάρη ποῦχε χαρίσει σ' ὅλο του τὸ σόϊ. Λοιπὸν τί ἔφταιγε ὁ ἴδιος ; Ὥστε σ' αὐτό, ὁ πατέρας του ἦταν στ' ἄδικο. Γιατὶ κι' ὅλας ἀ δὲν ἦταν καμωμένος γιὰ ζωγράφος, κι' ἂν τὸν ἐπείραζε τῶν χρωμάτων ἡ μυρωδιά, κι' ἃ δὲ βαστοῦσε πάντα κλεισμένος στὸ σπίτι μὲ τὴ χρωματοτάβλα καὶ μὲ τὰ πινέλλα στὰ χέρια, ἂν ἤξερε πῶς καλὸς δὲν ἦταν νὰ ξεχωρίσει τὰ διάφορα τὰ χρώματα (τὰ κόκκινα, τὰ πράσινα, τὰ γαλάζια, τὰ κίτρινα καὶ ξέρω γὼ πόσα ἄλλα) δὲν ἦταν τάχα προτιμώτερο νὰ παραδοθεῖ στὴ δουλειὰ ποῦ τοῦ ταίριαζε, στὸν πόλεμο μὲ τὴ γῆς ποῦ τὴν ἐσκλάβονε καὶ ποῦ τὴν ἀγαποῦσε ;»

Μὰ ἀπὸ τοὺς στοχασμούς του τὸν ἐτράβηξε τὸ τσούρισμα ἑνοῦ πουλιοῦ ποῦ ἔκραζε δειλὰ ἀπάνου σ' ἕνα δέντρο ἀπὸ τὴ δεξιὰ μεριά. Ἐγύρισε μὲ προφύλαξη κατὰ τὸ κελάδημα. Κ' ἐξέταζε προσεχτικὰ μὲ τὸ βλέμμα ἀνάμεσα στὰ φύλλα γιὰ νὰ ἰδεῖ ποῦ τὸ πουλὶ ἐκρυβότουν, καὶ γάλι γάλι, σιγὰ σιγά, μὲ τὸ κεφάλι καὶ μὲ τὸ μισὸ στῆθος πρὸς τὰ ἀπάνου καὶ μὲ λυγισμένα τὰ γόνατα, ἐτρογύρισε τὸ δέντρο. Τὸ πουλὶ ἐτσούριξε πάλι πάνου ἀπὸ τὸ κεφάλι του· κι' ὁ Γιώργης ἔκαμε ἀνάλαφρα ἕνα πάτημα πρὸς τὰ ὀπίσω· εἶδε φύλλα νὰ σαλεύουν· κ' ἐσταμάτησε κρατῶντας καὶ τὴν πνοή του. Τὸ πουλὶ ἐτσιμποῦσε τὰ πράσινα σπειριὰ τῆς ἐλιᾶς· κι' ὁ Γιώργης εἶδε τώρα τὸ μικρό του κεφάλι. Ἔκαμε νὰ σηκόσει τὸ λύκο· μὰ τὸ πετούμενο ἄκουσε τὸν κρότο· ἐνόησε τὸν ὀχτρὸ κι' ἀπέταξε τσουρίζοντας, ἀνεβαίνοντας πρῶτα ψηλά, καὶ χαμηλόνοντας ἀπέκει καμπυλωτὰ σ' ἕνα ἄλλο δέντρο τῆς ἴδιας ράχης πρὸς τὸν ἀνήφορο.

«Ἄχ, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του σουφρόνοντας τὸ μέτωπο καὶ κακοφανισμένος «κακὸ χεριό· τὰ πουλιὰ εἶνε ἐφέτος πολὺ πονηρά Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶνε ; Καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ σκολειοῦ, βυζανταρούδια ἀκόμα, ἔχουν τώρα σκεπέτο στὸ χωριό μας».

Κ' ἔτσι λέγοντας ἀνέβαινε τώρα πάλι τὸ ρόβολο πρὸς τὸ μέρος ὅπου εἶχε πετάξει ἡ κίχλα μὲ κρουφὴ ἐλπίδα νὰ τὴν ξαναϊδεῖ καὶ νὰτηνε βαρέσει. Κι' ὅλο ἀνεβαίνοντας, πάλι ὁ νοῦς του, ποῦ σήμερα δὲν ἤθελε νὰ συλλογιστεῖ τὸ κυνῆγι μονάχα, ἐπετοῦσε ἀπὸ σκέψη σὲ σκέψη θυμίζοντάς τουτὰ περιστατικὰ ποῦ τὸν ἀνησυχοῦσαν.

συγκίνηση, ἀνέβαινα τ' ἀνηφοράκι τῆς Γιοχανστράους γκάσσε, ποὺ καθόντανε ὁ Γκύζας, πέντε μέρες ποὺ πρωτόφτασα στὴ Βιέννα.

Τὸ σπίτι του τὸ φανταζόμουνα ἕνα παλατάκι, κάτι σὰν κλουβὶ καὶ σὰ μουσεῖο ἀντάμα. Λίγο μοῦκοψε τὴ φόρα σὰ βρέθηκα μπροστὰ σὲ μιὰ νοικιοκαζέρνα, τὶς συνειθισμένες τῆς Βιέννας· παρηγορήθηκα ὅμως μὲ τὴ σκέψη πὼς τὸ καλύτερο διαμέρισμα θὰ εἶτανε, βέβαια, γιὰ τὸ πρῶτο φλάουτο τῆς ὄπερας τῆς Βιέννας.

— Ἡ φαμίλια Γκύζα ; κάνει ὁ πορτιέρης, στὸ τεταρτο πάτωμα, παρακαλῶ.

Μὲ ξυνισμένα μοῦτρα κάπως, ἄρχισα νἀνεβαίνω τ' ἀτέλειωτα σκαλιὰ τῆς νοικιοκαζέρνας...

— Ὁ ἄντρας μου, κραίνει μου ἡ γυναίκα του ποὺ μὲ πρωτοδέχτηκε, δίνει τώρα ἕνα μάθημα στὴν πλαϊνὴ τὴν κάμαρα καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ περιμένετε ὥς που νὰ τελειώση.

Σὰ νὰ μοῦ παραξενοφάνηκε, ὁ Γκύζας, ὁ μεγάλος Γκύζας, νὰ ἔχη ἀνάγκη νὰ δίνη μαθήματα τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ τοῦ ἀρκοῦσε νὰ γλυκοκελαδᾷ μὲ τὸ φλάουτό του γιὰ νὰ κερδίζη ὅσα τοῦ χρειαζόντανε καὶ μὲ τὸ παραπάνω· τ' ἀτέλειωτα σκαλοπάτια ὅμως μοῦχανε κάπως κόψει τὴ φαντασία κ' ἔτσι κάθισα ἥσυχος καὶ περίμενα.

Πῶς τὴ θυμᾶμαι τὴν ὥρα ἐκείνη ! Ἀπὸ τὴν πλαϊνὴ τὴν κάμαρα, ξεψυχισμένοι κι ἀναιμικοὶ ἀκουγόντουσαν οἱ τένοι τοῦ φλάουτου, σὰν ἀγκομαχητὸ ἄρρωστης γυνκίκας· κάπου κάπου ὅμως, φαίνεται, ὁ δάσκαλος ἔπιανε τὸ φλάουτο κάτι νὰ δείξη στὸ μαθητῆ καὶ θαρροῦσες πὼς τὸ σπίτι ὁλάκαιρο ἐβωδίαζε ἀπὸ τόνο κι ἀπὸ μελωδία· κ' ὕστερις πάλι τὸ ξεψυχισμένο, τὸ ἄχρωμο ἐκεῖνο τὸ ἀγκομαχητὸ τοῦ μαθητῆ. Κ' ἐγὼ ἄκουγα, περίμενα καὶ σεργιάνιζα στὴ σαλούλα ποὺ βρισκόμουνα.

Στὰ ντουβάρια τέσσερα πέντε στεφάνια μαραμένα ἢ τεχνητὰ καὶ κορδέλλες στεφανιῶνε. Ὅλα ἢ σκεδὸν ὅλα μ' ἑλληνικὲς ἐπιγραφές : «Τῷ καλλιτέχνῃ», «Τῷ Ἕλληνι καλλιτέχνῃ», «Τῷ ἐξόχῳ πλαγιαυλιστῇ» κι ἄλλα τέτοια. Ἕνας καναπές, δυὸ τρεῖς καρέκλες, ἕνα τραπεζάκι μὲ λιγοστὰ βιβλία· δυὸ Ἑλληνικά, τὸν «Ἰουλιανὸ τὸν παραβάτη» τοῦ κ. Κλέωνα Ραγκαβῆ καὶ μιὰ συλλογὴ τραγουδάκια τοῦ Κόκκου μὲ ἰδιόχερη ἀφιέρωσή του στὸν Γκύζα.

Κι ἄνοιξε ἡ πόρτα κι ὁμπρός μου ὁ Γκύζας. Τί νὰ πρωτοπῶ ἐδῶ ; Γιὰ τὴν καλοσύνη τὴ χυμένη σ' ὅλη του τὴν κορμοστασιὰ καὶ στὴν καθάρια Ρωμαΐτκη φυσιογνωμία του ἢ γιὰ τὴν προθυμία καὶ τὴν εὐγένεια ποὺ ἔδειξε στὸ παιδαρέλι ποὺ ἐρχόντανε ἄγνωρο κι ἀδόκητο νὰ τοῦ γυρέψη πληροφορίες καὶ τὴ σοφή του γνώμη γιὰ τὶς μουσικὲς σπουδές του ;

— Μὰ παιδί μου, μοῦ λέει, ἀφτὸ δὲ γίνεται, νὰ σπουδάσης σύνθεση καὶ πιάνο καὶ τὰ δυὸ κύριο μάθημα· δυὸ τρεῖς τὸ καταφέρνουνε κι αὐτοὶ μόνο Γερμανοὶ ποὺ ἀπὸ μωρὰ παιδιὰ παίζουνε μὲ τοὺς ἤχους· κοίταξε νὰ σπουδάσης ὅσο μπορεῖς καλύτερα πιάνο ποὺ μὲ δάφτο θὰ βγάλης τὸ ψωμί σου μιὰ μέρα· συνθέτες ἔχ' ἡ Γερμανία κ' ἡ Ἐβρώπη ἕνα σωρὸ καὶ δὲν τοὺς χρειάζουνται καὶ δὲν προσέχουνε παρὰ στοὺς πρώτους τῶν πρώτων.

Ὅσο δειλὸς κι ἀβέβαιος κι ἂν εἴμουνα τότες, τόλμησα νὰ παρατηρήσω πὼς σκοπός μου δὲν εἶτανε νἀφξήσω κατὰ ἕνα τοὺς Γερμανοὺς συνθέτες, παρὰ νὰ γίνω ἕνας, ἔστωντας καὶ κουτσὸς στραβός, *Ἕλληνας* συνθέτης.

— Καὶ τί πᾶ νὰ πῇ Ἕλληνας συνθέτης ; μοῦ κάνει ζωηρὰ κάπως· ὅσο εἶμ' ἐγὼ Ἕλληνας ἐχτελεστὴς ἢ ὁ Σαμάρας Ἕλληνας συνθέτης, ἄλλο τόσο θὰ γίνης κ' ἐσὺ Ἕλληνας συνθέτης, ἂν ὑποθέσουμε πὼς ἔχεις κάποιο ταλέντο· μὴ κ' ἔχουμε στὴν Ἑλλάδα Ἑλληνικὴ μουσικὴ ἢ μὴ καὶ τὸν κόφτει κανένα κεῖ κάτου γιὰ μουσικὴ καὶ τὰ παρόμοια ; Ἔχουνε Ὠδεῖο γιατὶ κι ἀφτὸ ἀνήκει στὸ bon ton ἑνὸς κράτους ποὺ θέλει νὰ περάση γιὰ πολιτισμένο· ὁ Ρωμιὸς ἢ δὲν καταλαβαίνει ἀπὸ τέχνη καὶ τότες τὴν πλερώνει σὰ νὰ πλέρωνε χαλβᾶ στὸ μπακάλικο, ἢ κάτι καταλαβαίνει καὶ τότες ἐννοεῖ ὄχι μόνο νὰ μὴν πλερώση παρὰ νὰ τοῦ κάνης καὶ χίλιους τεμενάδες ποὺ σοῦ κάνει τὴν τιμὴ νὰ σ' ἀκούση.

Καὶ μοῦ δηγόντανε πὼς ἀπὸ τὰ πολλὰ κοντσέρτα ποὺ ἔδωκε σὲ Ρωμιοσύνη, τὸ μόνο ποὺ εἶχε τὸ αἴσημα πὼς τὸ κοινὸ παρακολουθᾶ μ' ἀληθινὸ διαφέρο τὴ μουσική του, εἴτονα ἕνα κοντσέρτο στὴν Κέρκυρα· ἡ σάλα γεμάτη, τίγκα· πουληθήκανε ὅμως μπιλιέτα ὅλα ὅλα *καμιὰ δεκαριά*· τἀποδέλοιπα τσαμπατζῆδες ποὺ μὲ τὸ ζόρι καὶ μὲ τὸ καλὸ τρυπῶσανε στὴ σάλα.

Ἀφτὰ μαζὶ μὲ τὶς καλές του συβουλὲς ἐκείνη τὴν ἡμέρα· ἔπειτα ἔτυχε νὰ καθήσω στὸν πλαϊνὸ δρόμο τῆς Γιόχανστράους γκάσσε, τὴ Σέμσεργ γκάσσε, κ' ἔτσι βλεπόμαστε πολὺ συχνὰ κ' εἶχα τὴν ἐφκαιρία νὰ ὠφεληθῶ ἄπειρα κι ἀπὸ τὰ καλά του τὰ λόγια κι ἀπὸ τὴ μουσική του σοφία· μὰ εἶχα καὶ τὴ θλιβερὴ ἐφκαιρία νὰ γνωρίσω ἀπὸ κοντὰ τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας, ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς, ποὺ περικύκλωνε τὸν ἄτυχο τεχνίτη.

Πολλὲς φορὲς ἔπασα τὸ κεφάλι μὰ ποτὲς δὲ μπόρεσα νὰ ξηγήσω τἀξήγητα.

Γιὰ νὰ μένη ἕνας τεχνίτης στὴν ξενιτιὰ μὲ ὁλότελη ἀπάρνηση τοῦ ἐθνισμοῦ του, τὴ στιγμὴ μάλιστα ποὺ ἡ πατρίδα του ἔχει καὶ παραέχει τὴν ἀνάγκη του, δυὸ αἰτίες μπορεῖ νὰ μᾶς ξεδιαλύνουνε τὰ ψυχολογικά του· ἢ ἀπολκβὲς ὑλικὲς τέτοιες ποὺ νὰ τὸν κάνουνε νὰ ξεχνᾶ καὶ πατρίδα κ' ἐθνισμό, ἢ καλλιτεχνικὲς ἀπόλαψες τέτοιες ποὺ νὰ τὸν βκστοῦνε δεμένο στὴν ξενιτιὰ μὲ τὰ μάγια τους· τὸ πρῶτο σίγουρα ποὺ δὲ σὲ βαστοῦσε στὴν ξενιτειὰ τὴ σκληρή, ἄμοιρε τεχνίτη, μὰ μήτε καὶ τὸ δέφτερο. Γιατὶ βέβαια καλλιτεχνικὴ ἀπόλαψη δὲν εἶτανε ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος μὲ τὸν ὠχρὸ τὸν ἀποκαμένο τὸν τόνο ποὺ σοῦ πλέρωνε τὸ μάθημα ἕνα φιορίνι καὶ εἴκοσι, οὔτε τὸ πριγκηπόπουλο μὲ τὰ βλαμένα φλεμόνια ποὺ τὸ διατάξανε οἱ γιατροὶ νὰ παίζη φλάουτο, γυμναστικὴ γιὰ τὸ στῆθος του, μὰ οὔτε καὶ ἡ συμμετοχή σου στὴν ὄπερα τῆς Βιέννας σοῦ χάριζε καλλιτεχνικὴ ἀπόλαψη πιά, ὕστερις ἀπὸ τὶς ἀμέτρητες φορὲς ποὺ ἔπαιζες ὅλες τὶς ὄπερες τοῦ ὀπερολόγιου καὶ συλλογιόσουνα μὲ φρίκη τὴ βραδειὰ ποὺ θὰ ἔπαιζες στὴ Βαλκύρια ἢ στοὺς Μαστροτραγουδιστάδες τῆς Νορεμπέργας καὶ κοίταζες πότε ἡ δέφτερη πράξη νὰ τελειώση ποὺ θἀρχόντανε ὁ ἀντικαταστάτης σου, νὰ φύγης βιαστικὰ βιαστικὰ γιὰ τὸ σπίτι σου ποὺ σὲ περιμένανε σωρὸς οἱ λογαριασμοί, κάποτε κ' οἱ μικροκακογλωσσιὲς κ' οἱ μικρογρίνιες.

Τὴν καλλιτεχνική σου ἀπόλαψη τὴν ἔβρισκες μόνο, πόσο σπάνια ὅμως κι ἀφτό, στὴν καμαρούλα σου τὴ στιγμὴ ποὺ ἔπιανες τὸ φλάουτο στὸ χέρι καὶ γέμιζες ὅλη τὴ νοικιοκαζέρνα μὲ τὴν ἐβωδιὰ τοῦ τόνου σου καὶ τὸν πλοῦτο τῆς μελωδίας σου κι ἄξαφνα ξεψυχοῦσες στὸ παράπονο σὰ λαλημα καὶ σὰ σκοπὸς φλογέρας καὶ πάλι ἄρχιζες κάτι ποὺ εἴταν σὰν πουλιοῦ κελαΐδημα, σὰ φύλλω ἀνατριχίλα, κάτι σὰν ἀραχνοὺφαντη ντανέλλα, σὰ νεράϊδωνε χορὸς καὶ ξωτικῶν τραγούδι... Καὶ γυρνοῦσες πάλι στὸ πρῶτο τὸ παράπονο ποὺ εἴτανε σὰ λάλημα καὶ σὰ σκοπὸς φλογέρας· κ' ἐγέμιζε ἡ νοικιοκαζέρνα μὲ τὴν ἐβωδιὰ τοῦ τόνου σου καὶ τὸν πλοῦτο τῆς μελωδίας σου.

Μὰ εἴτανε τόσο σπάνιες ἀφτὲς οἱ στιγμές !

«Ἡ μάννα γεράζει» ἔλεγε «οἱ δουλειὲς εἶνε πολλὲς, στὸ σπῖτι χρειάζονται βέβαια μιὰ γυναῖκα. Μὰ γυναῖκα μοῦ χρειάζεται κ' ἐμένα ἴσως ἀκόμα περσότερο... Μὲ πολιτική, μ' ὤμορφους τρόπους ὁ πατέρας θὰ μ' ἄφινε νὰ πάρω ὅποιανε θέλω· καὶ στὸ χωριὸ εἶνε τόσες κοπέλλες, καὶ τώρα μοῦ φαίνονται ὤμορφες ὅλες, θὰ μποροῦσα νὰ διαλέξω... Μὰ δὲν ἐδιάλεξα ;»

«Ποιάνες;» τὸν ἐρώτησε μία φωνὴ βαθειὰ στὰ σπλάχνα του. Μὴ δὲν εἶνε ἀλήθεια ὅ,τι λέει ὁ πατέρας; γελᾶς τὴν κορασιὰ γιὰ νἄχεις ἀγαπητικιὰ τὴν ἄλλη !»

«Τὴ Μαρία ἐδιάλεξα» ἀπολογήθηκε ὁ στοχασμός του «ἢ γιατὶ εἶνε φτωχιὰ θὰ τὴν ἀπαραιτήσω ἀλήθεια καὶ θὰ ζηλέψω ἄλλου ποὺ νἄχει προικιὰ περσότερα καὶ δικοὺς πλιὸ ἐπίσημους ; Τὴ Μαρία, λέω, ἐδιαλεξα, τὴ Μαρία μοναχά, καὶ μ' ἀγαπάει κι' αὐτή, τὸ ξέρω, καὶ τὴν ἀγαπῶ μας τὴν ξέρουν κι' ἄλλοι »

«Καὶ τὴν παντρεμμένη» τοῦπε ἡ φωνὴ στὰ σπλάχνα του «τί θὰ τὴν κάμεις;»

«Μ' αὐτήνε, κι' ἂν ἐξεφάντωνα» ἀποκρίθηκε μὲ ἀπόφαση «θὰ τήνε λησμονήσω! Τί θέλω νὰ κοιτάζω ξένες ποῦ δικές μου τέλεια ποτὲ δὲ θὰ γίνουν ;»

Κ' ἔπειτα ἀπὸ μία στιγμή, ἀφοῦ ἐσκέφτηκε πάλι τὸ κυνήγι του καὶ τὰ πονηρὰ τὰ πετούμενα εἶπε μὲ τὸ νοῦ του.

«Ἐδῶ κάπου θἄνε ἡ Μαρία, μοῦ τῶπε ἐψὲς πῶς θὰ μὲ προσμένει ἐδῶ μὲ τὰ ζῷ της...»

«Μὰ θἄνε ἐδῶ καὶ ἡ ἄλλη» τοῦπαν τὰ σπλάχνα του, χωρὶς νὰ τὸ θέλει «αὐτὴ τώρα εἶ ε ὁλοῦθε ὅπου βρίσκεται ἡ Μαρία...»

«Κι' ἂν εἶνε» ἀπάντησε «θὰ τήνε ξεμπουρίσω μία φορὰ γιὰ πάντα, δὲ θὰ τὴν τηράξω πλιά.»

«Γιατὶ» τὸν ἐρώτησε πάλι ἡ βαθειὰ φωνή· «εἶνε ὤμορφη, εἶνε εὔκολη, θέλει· κι' ἂ σ' ἀρέσει τὴν κοιμᾶσαι κι' ἀπόψε. Δὲν ἔχει παρὰ αὐτὸ στὸ νοῦ της.»

«Ὄχι !» ἀποκρίθηκαν τὰ χείλη του «ὁ ἁμαρτωλὸς στοχασμὸς ἂς μένει· γιατὶ νὰ ρέπει ἡ ψυχή μου πάντα στὸ κακό; Ἡ Μαρία θὰ γένει γυναῖκα μου...»

«Καὶ τί μποδίζει» τὸν ἀντίσκοψε πάλι ἡ φωνὴ «νὰ φιλᾶς τὴ μιὰ καὶ νὰ πάρεις τὴν ἄλλην ἀπέκει»

«Ἄχ» ἔκαμε βαρύθυμος «ἡ νιότη εἶνε ἀψιὰ καὶ κακὸ συβουλάτορας...»

Ἀλλὰ καθὼς ὁ νοῦς του ἐσυλλογιότουν τοῦτα τὰ λόγια, ἄκουσε πάλι τοῦ πουλιοῦ τὸ κελάδημα ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ καὶ στὰ φύλλα τῆς ἐλιᾶς, ποὺ ἀπὸ κάτου της ἐδιάβαινε. Ἐκοίταξε προσεχτικὰ στὸ δέντρο σηκόνοντας δίχως κρότο τοῦ ντουφεκιοῦ τὸ λύκο· καὶ τὸ πουλὶ τώρα δὲν ἔφυγε, γιατὶ κυριεμένο ἀπὸ τὴν πεῖνα ἀνήσυχα καὶ βιαστικὰ ἐτσιμποῦσε τὰ σπειριὰ τῆς ἐλιᾶς, ταράζοντας τὸ κλαρί, κοιτάζοντας δεξιὰ κι' ἀριστερά. Ὁ Γιώργης τὸ σημάδεψε καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ἀκούστηκε τῆς ντουφεκιᾶς ὁ βρόντος. Τὸ πουλὶ ἔπεσε κυλῶντας στὸν ἀέρα μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Γιώργη, κατὰ γῆς τσουρίζοντας ἀπὸ τὸν πόνο καὶ σπαρταρῶντας. Ὁ κυνηγὸς ἀδιάφορος γιὰ τὸν πόνο τοῦ πετούμενου ἔσκυψε ἀκκουμπῶντας στὸ ντουφέκι του, τ' ἄδραξε μὲ τὄνα του χέρι, καὶ στραγγουλίζοντας του τὸ λαιμὸ μὲ τὰ δυό του τὰ δάχτυλα τὄχωσε στὴν τσέπη του.

Χωρὶς νὰ θέλει ἐκοίταξε τριγύρου του.

Ὄχι μακρυὰ πρὸς τὸν ἀνήφορο, τὰ βράχλα ἐσάλευαν ἀνακκτωμένα, ἀρνιὰ ποὺ ἦταν δεμένα ἀποκάτου ἀπὸ μίαν ἐλιὰ εἶχαν σκιαχτεῖ τὴ ντουφεκιὰ καὶ ξαφνιασμένα ἔτρεχαν ἀλωνιστὰ γύρω στὸ δέμα τους.

«Μπᾶ» ἔκαμε ὁ Γιώργης ἐνῶ ἐξαναγιόμιζε τὸ ντουφέκι «κάπου ἐδῶ σιμὰ θὰ εἶνε.» Κι' ὅλο στοι-

τόσο δυσκολοέβρετες! Ὁ καιρός του γέμιζε μὲ τὸν ἀτέλειωτο, τὸν ἀλύπητο πόλεμο τῆς ζωῆς καὶ τοῦ καθημερινοῦ ψωμιοῦ, τοὺς σωροὺς λογαριασμούς, τὶς μικροκακογλωσσιὲς καὶ τὶς μικρογρίνιες.

Πολλὲς φορὲς συζητούσαμε γι' ἀφτὰ τὰ πράματα, μὰ ποτὲς δὲ συφωνούσαμε. Μόνο σὲ κάτι, ὅσο μικρὸς κι ἀσήμαντος κι ἂς εἴμουνα, ἕνα παιδαρέλι φαντασμένο κι ἀμελέτητο, κατόρθωσα, δὲν ξέρω πῶς, νὰ τοῦ ὑποβάλλω τὴν ἰδέα μου: νὰ κατεβῇ ἀκόμα μιὰ φορὰ κάπου σὲ Ρωμιοσύνη, νὰ ξαναδώσῃ τουλάχιστο κοντσέρτο, ποὺ δὲν ξέρω πόσα χρόνια εἶχε νὰ δώσῃ. Ἡ Ἀθήνα τοὔπεφτε κάπως μακριά, γιὰ δάφτο τἀποφάσισε νὰ τραβήξῃ γιὰ τὴν Πόλη κ' ἔτσι τὸ Μάρτη τῆς πρώτης μου ἐκείνης σκολικῆς χρονιᾶς (1902) κατέβηκε κ' ἔδωκε δυὸ κοντσέρτα στὴν Πόλη.—Τὰ τελεφταῖα του!—

Σὰν ἐγύρισε πίσω ἔφερνε μαζὶ μὲ λιγοστὲς λιγοστὲς λίρες καὶ δυὸ φεσάκια τούρκικα, τὴν ἀνάμνηση ἑνὸς παλιοῦ του νεανικοῦ ἔρωτα σὲ μιὰ Ἑλληνίδα ἠθοποιὸ ποὺ τὴν ξαναντάμωσε στὴν Πόλη. Ὕστερις ἀπὸ κανένα μήνα ποὺ γύρισε στὴ Βιέννα ἔλαβε τὴ φωτογραφία της· σὰν πέθανε, βρήκανε τὴ φωτογραφία στὰ χαρτιά του μὲ προσοχὴ φυλαμένη. Κ' ἔτσι ἂν ἡ Πόλη δὲν κατόρθωσε νὰ ξαναζεστάνῃ τὸ Ρωμαϊκό του αἷμα, κάποι' ἀχτίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἥλιου μπῆκε στὴν καρδιά του μὲ τὴ μακρισμένη ἐκείνη καὶ θαμπὴ ἀνάμνηση τῆς παλιᾶς του ἀγάπης.

Κ' εἶτανε ἀφτὸ τὸ τελεφταῖο του κατέβασμα, ὕστερις ἀπὸ χρόνια, σὲ Ρωμιοσύνη.

Τοῦ Ἁη Γιωργιοῦ παρουσιάστηκε γιὰ τελεφταία φορὰ (ἐξόνε βέβαια τὶς βραδειὲς τῆς ὄπερας) καὶ σὲ Ρωμιοὺς καὶ σὲ δημόσιο· εἶτανε τότες κάποιος φοιτητικὸς Ἑλληνικὸς σύλλογος στὴ Βιέννα καὶ κάλεσε τοὺς Ρωμιοὺς σὲ μυστικὴ βραδειὰ καὶ γιόμα γιὰ τοῦ Βασιλιᾶ τὄνομα.

Κ' ἔπαιξε ὁ Γκοῦζας· μὰ πῶς ἔπαιξε! Θυμᾶμαι πὼς δυὸ γραμμὲς πρὶν τὸ τέλος ἑνὸς κομματιοῦ ἔκοψα τὴ συνοδεία, γιατ' εἶχα τὸ αἴσθημα πὼς εἶναι βεβήλωση νὰ κούγονται οἱ δικοί μου ἀστενικοὶ τόνοι δίπλα στοὺς δικούς του, τί ἐμένα ἔλαχε ἡ τιμὴ ἐκεῖνο τὸ βράδι νὰ τόνε συνοδέψω.

Εἶχα παίξει στὴν ἴδια τὴ βραδειὰ καὶ κάτι κουτσόστραβο δικό μου καὶ μοῦ ἔλεγε μ' ἕνα χαμόγελο μισὸ εἰρωνικὸ καὶ μισὸ ἀδερφικό: «Ποιός ξέρει, μπρὲ Μανόλη, ἂν ὕστερις ἀπὸ κάμποσα χρόνια δὲ θἄχω λόγο νὰ καφκιέμαι πὼς μαζί μου πρωτοπαρουσιάστηκες σὲ δημόσιο!»

Ἄμοιρε τεχνίτη! ἂ ζοῦσε σήμερις βέβκια καὶ κανένα λόγο δὲ θἄχε νὰ κκφκηθῇ πὼς μαζί του πρωτοπαρουσιάστηκα στὸ δημόσιο· ποιός νὰ μᾶς ἔλεγε ὅμως πὼς ἐμένα θἀπόμενε ἡ θλιβερὴ δόξα τὴν τελεφταία φορὰ ποὺ ἐκεῖνος παρουσιάστηκε δημόσια νὰ τὸν ἔχω συνοδέψει ἐγώ!

(Στἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΦΤΕΡΟ

καὶ πουλιοῦνται στὸ Βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» δρ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ:

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος — Μιὰ κριτική — Ἕνωση θὰ πῇ δύναμη — Τρομοκρατία — Μάθηση καὶ λεφτεριά — Ὁ «Συγγραφεύς» — Ἐπίλογος — Ἑκατὸν πενήντα — Διαγωνισμὸς γιὰ τὴ γλώσσα 1901 — Ἡ γραμματικὴ τοῦ Ρυντάκη — Λεφτεριὰ καὶ μάθηση — Τὸ ρητὸ τοῦ Νεεμία — Ἕνα γράμμα — Οἱ παράδες — Διαβάζοντας τὰ Πάτρια· Σκεψοῦλες — Ἡ κλωστίτσα — Ἕνα νόστιμο ἐπιχείρημα — Ξενισμός — Ταχυδρόμος, ταχυδρομεῖο, πόστα — Ἕνας ἕνας — Τί λέγεται γλώσσα — Ἀνοιχτὸ γράμμα — Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικά μας — Ὁ Ἄντρας καὶ ἡ γυναίκα — Ὁ κ. Η. Krüger — Τὸ φεγγάρι — Ἡ χημία τοῦ λαοῦ — Μαρία Ἑλένη — Καλοσύνη καὶ Διάβασμα — Λίγα λόγια — Ὁ Μεσαζέρης Τριάντα χιλιάδες φράγκα χρυσά — Πρωτο χρονιάτικο — Ἀγάπη — Πέρα πέρα — Ὁ Νουμᾶς — Γράμμα στὴ Μυριέλλα.

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ΤΟΥ ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

καὶ τυπωμένα στὴν Τυβίγγη

ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΕΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ ΔΡΑΧ. ΜΙΑ

Καὶ γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τοῦ Νουμᾶ, στὰ γραφεῖα μας,

Δεφτὰ—50—Δεφτὰ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1]2

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τρίμηνες (3 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομή του.

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμᾶ πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλή, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδερόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ κιόσκι Γιαννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας« Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλή).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Συγκίνηση δίχως λόγο — Ἡ Ἠλεχτρικὴ... καὶ δὲ συμμαζεύεται — Τὸ συλλαλητήριο τῆς Κεριακῆς.

Η ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ τοῦ κοσμάκη γιὰ τὰ τραγικὰ ἀποτελέσματα τῆς μονομαχίας Γιωτόπουλου καὶ Τσουκαλᾶ, δείχνει θεοφάνερα πὼς ὁ λαός μας εἶναι ἀπολίτιστος καὶ βάρβαρος ἀκόμα. Ἀλλοῦ ὅπου ἔχουνε συνείδηση τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ γεγονότο αὐτὸ θὰ περνοῦσε χωρὶς κανένα σκόλιο.

Δυὸ γαλονάδες μαλλώσανε γιὰ προσωπικά τους ζητήματα, γιὰ βρωμοδουλιὲς καὶ κλεψιές, βγήκανε σὲ μονομαχία κι ὁ ἕνας σκοτώθηκε. Τί ἁπλούστερο πράμα; Κι ὅμως ὁ κοσμάκης εἶχε δυὸ μέρες ποὺ μιλοῦσε γιὰ τὴ μονομαχία αὐτή, κ' οἱ καμαρωμένες ἡμερίδες μας γιομίζανε σελίδες ἀλάκερες μὲ λογῆς λογῆς καθέκαστα. Καὶ νὰ συλλογίζεται κανεὶς πῶς εἴτανε στὴ μέση τόσα καὶ τόσα ζητήματα γιὰ νὰ σύρουνε τὴν προσοχή μας, καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ ἀπεργία τῶν θερμαστῶν καὶ μηχανικῶν τῶν ἐμπορικῶν μας καραβιῶν, ἐκεῖ ποὺ ἀγωνίζουνται μὲ τὸν τίμιο ἱδρῶτα τους νὰ βγάλουνε τόσοι ἀθρῶποι τὸ ψωμί τους, καὶ τοὺς τὸ παίρνουνε κι αὐτὸ ἀκόμα ἀπὸ τὸ στόμα τους οἱ διάφοροι ἐκμεταλλευτὲς κ' ἐπιτήδειοι. Κανεὶς δὲ δίνει σ' αὐτοὺς προσοχή, κ' ἡ κοινωνία περνᾷ μ' ἀδιαφορία τὸ ζήτημα

βάζοντας μὲ τὴ βέργα τὸ στουππὶ ποὖχε μπήξει στὸ σιδερένιο κανοῦλι ἐξέταζε μὲ τὸ βλέμμα ὁλοῦθε.

Στὴ ρίζα μιανῆς ἐληᾶς ἐκαθότουν ἡ κοπέλλα καὶ οἱ ματιές τους ἀνταμώθηκαν· κ' ἐχαμογέλασαν κ' οἱ δύο. Ὁ Γιώργης ἔβαλε τὸ ντουφέκι στὸν ὦμο ἐκίνησε καταπάνου της, κ' ἐνῶ τὴν ἐσίμωνε τῆς ἔκραξε.

«Καλὴ μέρα, Μαρία».

Ἐκείνη τοὔγνεψε μὲ τὰ δάχτυλα.

«Τί κάνεις» τὴν ἐρώτησε σὰν ἦρθε τέλεια σιμά της.

«Μπαλόνω» τοῦ ἀποκρίθηκε, ἀνασηκόνοντας ἀδιάφορα τὲς πλάτες καὶ δείχνοντάς του τὰ παληὰ ροῦχα ποῦ ἐκρατοῦσε ἀπάνου στ' ἁπλωμένα της πόδια. Καὶ τὸν ἐρώτησε μ' ἕνα γλυκὸ χαμόγελο. Τί ἐβάρεσες;»

«Κίχλα» τῆς ἀπάντησε βάζοντας τὸ χέρι στὴν τσέπη.

«Τόσο πρώϊμα ἦρθαν ἐφέτος» τοῦπε «μὰ εἶνε σπάνιες ἀκόμα».

«Πάρ'την» τῆς ἀπολογήθηκε ὁ Γιώργης βγάζοντας τὸ πουλὶ ἀπὸ τὴν τσέπη παὶ κρατῶντας το μπροστὰ στὸ πρόσωπό της ἀπὸ ἕνα ποδάρι.

«Γικτί μοῦ τὸ δίνεις» τὸν ἐρώτησε ντροπαλά.

«Γικτὶ σ' ἀγαπάω» τῆς ἀπάντησε «τὸ ξέρεις».

Ἡ κόρη ἐσούφρωσε τὸ μέτωπο χωρὶς ν' ἁπλώσει τὸ χέρι γιὰ νὰ πάρει τό σκοτωμένο πουλί, καὶ τοῦπε;

«Γιώργη, τί ἔχω ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου; Τὴν κατηγόρια τοῦ κόσμου, καὶ δὲν τὴ βαστάω».

«Ποιός τὄμαθε» τὴν ἐρώτησε ἀνήσυχος.

«Δὲν ξέρω» ἀποκρίθηκε πιάνοντας λυπημένη τὴ μπόλια της «μὰ τὸ χωριὸ ὅλο μιλεῖ· καὶ τώρα δὲν τολμάω νὰ διαβῶ ἀπὸ τὸ φόρο καὶ ντρέπομαι τ' ἀδέρφια μου καὶ τοὺς γονέους μου, καὶ τοὺς φοβᾶμαι».

«Παράξενο» εἶπε ὁ Γιώργης μ' ἕνα μορφασμὸ κ' ἐσυλλογίστηκε.

«Ἡ ἄλλη πρέπει νὰ κάνει τὰ ἀνακατώματα».

«Τὰ φιλιὰ σημαδεύουν», τοῦ ἀπολογήθηκε σοβαρά.

«Πῶς;» τῆς εἶπε γελῶντας.

Μία στιγμὴ δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε, κι' ἀπέκει σηκόνοντας τὰ μαῦρα της μάτια καὶ κοιτάζοντάς τον τοῦπε ἀναστενάζοντας.

«Ἂν εἶσαι τίμιος, πρέπει νὰ μὲ πάρεις, κ' ἔτσι τελειόνει ὅλη ἡ κακολογία· κ' ἔτσι δὲν πικραίνονται οἱ ἐ'ικοί μου».

«Ναί» τῆς ἀπάντησε κουνοῦντας τὸ κεφάλι σὰ γιὰ νὰ βεβαιώσει τὸ λόγο του «θὰ σὲ πάρω».

«Πότε;»

«Ὅταν στρέξει ὁ πατέρας».

«Θὰ συγκλίνει;»

«Ἡ μάννα σὲ σέβεται· γλήγωρα θὰ τὸ θελήσει κι' ὁ γέροντας.

«Πάρε.» Κ' ἔτσι λέγοντας ἄφησε νὰ πέσει ἡ κίχλα ἀπάνου στὸ σκουτὶ ποῦ ἡ κορασίδα ἐμπάλονε.

Κ' ἔμειναν πάλι καμπόση ὥρα ἀμίλητοι σὰ νὰ μὴν εἴξεραν τί ἔπρεπε νὰ κάμουν. Ἔπειτα ἐκοιτάχτῆκαν κ' ἐχαμογέλασαν. Κι' ὁ Γιώργης ἐστηρίχτηκε στὸ ντουφέκι του κ' ἐκάθισε διπλοπόδι κατὰ γῆς σιμά της.

Ἡ κόρη ἐκοίταξε τότες τριγύρω της. «Θὰ μᾶς ἰδοῦν» τοῦπε χαμογελῶντας «κι' ἀπέκει τί θὰ γίνω;.. Μὰ» ἐπρόσθεσε στοχαστικὴ «ἂ μὲ διώξουν ἀπὸ τὸ σπῖτι μου ἔρχομαι καὶ σὲ βρίσκω σπῖτι σου!»

«Δὲν εἶδα κανένανε» τῆς ἀπάντησε κοιτάζοντάς την κατάμματα «πόση ὥρα εἶσαι ἐδῶ;»

«Ἀπὸ τὴν αὐγή, μὰ ψυχὴ δὲν ἀπέρασε».

«Ποιός θἄρθει τώρα μεσημεριάτικα;»

τους. Ἡ ἰδια κοινωνία ποὺ λυώνει στὰ δάκρια γιὰ τ' ἀποτελέσματα μιᾶς τυχαίας μονομαχίας...

*

ΤΗΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ βδομάδα βγῆκε στὰ φόρα καὶ ἡ ἀξιοθρήνητη κατάσταση τῆς Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρίας. Καὶ ὅμως ἡ Ἑταιρία αὐτὴ ἔχει μέγαρα, αὐτοκίνητα καὶ πλουσιώτατο μισθολόγιο πλουσιώτατου προσωπικοῦ. Ἀπὸ ποῦθε βγαίνουν ὅλα αὐτά; Ἀπὸ κέρδη ἢ ἀπὸ ζημιές; Ἡ τελευταία ἐξέλεγξη ἀπόδειξε πὼς ὅλα αὐτὰ τὰ πλούτη εἶναι· ἐξαργύρωση τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου.

Ἂν ψάξῃ κανεὶς θὰ βρῇ στὶς περισσότερες ἀνώνυμες ἑταιρίες μας καὶ Τράπεζες τὶς ἴδιες πληγές. Καὶ τοῦτο γιατὶ ἡ Πολιτεία δὲν ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια της στὶς τέτοιες ἐπιχειρήσες ποὺ μαζεύουνε μὲ διάφορα φανταχτερὰ μέσα τὰ χρήματα τοῦ κοσμάκη. Ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Διοικοσύνη μας ὅλη τὴν προσοχή τους τὴν ἔχουνε ρίξει στὶς μικροπαράβασες τῶν ραγιάδων, σὲ καμιὰ ἐξύβριση καὶ σὲ καμιὰ λωποδυταριά. Τὰ χοντρὰ ἐγκλήματα ποὺ γίνουνται πίσω ἀπὸ τὶς πλούσιες φόρμες τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν δὲν τὰ παίρνει χαμπάρι. Μὰ τάχα τὴν Πολιτεία σ' ἐμᾶς δὲν τὴν ἀποτελοῦνε οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ποὺ εἶναι χωμένοι στὶς τέτοιες ἑταιρίες;

*

ΤΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ τῆς περασμένης Κεριακῆς εἶτανε ἡ πρώτη ἐργατικὴ συνάθροιση γιὰ τὴν Ἀθήνα. Ἔδειξε πὼς ὁ κόσμος τῆς δουλειᾶς μπορεῖ νὰ κάμῃ πολλὰ πράματα ἅμα ἑνωθῇ καὶ δουλέψῃ συντροφικάτα. Ἡ ἀπεργία ποὺ ξέσπασε στὸν Πειραιᾶ ἐδῶ καὶ εἴκοσι μέρες τῶν μηχανικῶν καὶ τῶν θερμαστῶν τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ καὶ ποὺ κρατάει ἀκόμα, εἶναι μιὰ ἀπάντηση σὲ ὅσους νομίζουν καὶ διακηρύχνουνε πὼς ἐργατικὸ ζήτημα δὲν ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ θέλουμε νὰ τονίσουμε μεῖς, εἶναι ἡ χάρη ποὺ πρέπει νὰ χρωστοῦνε οἱ ἐργάτες στὸν κ. Π. Ἀραβαντινό, ποὺ τοὺς μίλησε στὸ συλλαλητήριο αὐτὸ σὲ δημοτικὴ γλώσσα κ' ἔτσι τοὺς ἔκαμε νὰ νοιώσουν τ' ἀληθινὰ καὶ μεστὰ λόγια του, ἀντίθετα πρὸς ὅσους ἴσαμε σήμερα κατεβήκανε σ[illegible] ἐργάτη καὶ τοῦ μιλήσανε μὲ τὴ γριὰ καθαρεύουσα.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς εἶναι φωτισμένος ἐπιστήμονας, καὶ γιὰ τοῦτο πρῶτα ἀπ' ὅλα κατάλαβε τὸ σημαντικὸ τὸ ζήτημα. Σήμερα ἀποδείχτηκε πὼς μονάχα ἕνας ἀμαθὴς ἢ τὸ λιγώτερο ἡμιμαθὴς ποὺ λένε, μπορεῖ νὰ θαμάζῃ τὴν καθαρεύουσα.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ *(μὲ εἰκόνες τοῦ κ. Ν. Λύτρα).*

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ *(μὲ εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λασκαρίδη).*

Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεχτὸ χαρτὶ καὶ εἶναι καλλιτεχνικὰ δεμένο.

Πουλιέται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἑστίας» δρ. 3,50.

Ἀλλὰ προφέρνοντας τοῦτα τὰ λόγια ἐσυλλογίστηκε πὼς ἡ ἄλλη θᾶταν κάπου σιμά, γιατὶ ὑπόψιαζε πὼς τοὺς ἐπαραμόνευε ἀπὸ ζήλια. Δὲ θᾶταν καλήτερα ἂν ἔφευγε ἀμέσως; Καὶ πάλι, θᾶταν ὅμως καλό, κι' ἂν αὐτὴ τοὺς ἔβλεπε ἀντάμα γιατὶ ἔτσι θὰ ἐτέλειονε μιὰ φορὰ γιὰ πάντα μὲ δαύτην. Καὶ βέβαιο πάλι δὲν ἦταν πὼς ἡ ἄλλη θὰ τοὺς ἔβλεπε· γιατὶ λοιπὸν νὰ φύγει; Καὶ εἶπε δυνατά.

«Κι' ἂν μᾶς ἰδοῦν τὶ πειράζει;»

Ἡ Μαρία ἐξανασήκωσε τὲς πλάτες καὶ τὸν ἐκοίταξε κατάμματα.

Μὰ ἐκείνη ἡ ματιά της ἔκαμε τὸ αἷμα τοῦ Γιώργη νὰ βράσει καὶ ν' ἀναψει. Χωρὶς νὰ τὸ θέλει τὴν ἄδραξε στὴν ἀγκκλιά του καὶ τὴν ἐφίλησε πρῶτα σιγὰ στὸ μέτωπο, δυνατώτερα ἔπειτα στὰ μάγουλα, καὶ τέλος φλογερὰ στὸ λαιμὸ καὶ στὰ χείλη σφίγγοντάς της τὸ κεφάλι ἀπάνω στὸ πλατύ του στῆθος. Κι' ἀνάμεσα στὰ πολλὰ φιλιὰ τῆς ἔλεγε:

«Σ' ἀγαπάω, θᾶσαι δική μου, φίλιε με καὶ σύ!»

Καὶ συνεπαρμένη τώρα κ' ἐκείνη ἀπὸ τὸ τρυφερὸ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

Ε'

Η ΞΑΝΘΟΜΑΛΛΟΥ ΚΙ Ο ΜΑΥΡΙΔΕΡΟΣ

Περπατοῦμε ζαριόκαρδοι καὶ συλλογισμένοι μέσα στὸ μεγάλο τὸ δρόμο ποὺ πηγαινόρχουνται χιλιάδες καὶ χιλιάδες. Ὁ δρόμος εἶναι γεμᾶτος, κι ὡς τόσο θαρρεῖς πὼς βρίσκεσαι σὲ ρημιά.

Κοίταξέ την αὐτὴ τὴν ξανθομαλλοῦ μὲ τὸ φανταχτερὸ τὸ καπέλλο. Σταματᾶ τ' ἁμαξάκι της κοντὰ στὴν καρότσα τοῦ μαυριδεροῦ αὐτουνοῦ τσελεμπῆ, ποὺ τὴ βλέπει καὶ πάει νὰ τὰ χάσῃ. Κοντὰ κοντὰ τὰ δυὸ τάμάξια, κι αὐτὸς ἀκκουμπάει στὴ θυρίδα καὶ γλυκομιλᾶ, καὶ γλυκομιλᾶ· μόνο ποῦ δὲ σκύβει νὰ τὴ φιλήσῃ. Γαλλικὰ θαρρῶ τῆς μιλάει. Ποιός ξέρει τί δουλειὲς σκαρώνουνε μεταξύ τους, τί καρδιᾶς καρύδια εἶναι κ' οἱ δυό τους!

Ἔλα μιὰ στιγμὴ νὰ τοὺς καλοδοῦμε. Τοὺς γνωρίζω καὶ τοὺς δυὸ τώρα. Χίλιες φορὲς τοὺς εἶδα. Ἐγὼ γέρασα κι αὐτοὶ λουλουδίζουν ἀκόμα. Ποτὲς αὐτοὶ δὲ γερνοῦν. Τὸ ἴδιο σὰν τὰ βοτάνια· κόβεις ἕνα βλαστάρι, τὸ χώνεις στὴ γῆς, ξαναβλασταίνει, κ' ἔτσι ζῇ πάντα.

Τὴν ξανθομαλλοῦ σου τὴ φιλενάδα, τσελεμπῆ μου ἐσὺ μὲ τὸ φέσι, σοῦ τὴ χαρίζω. Δέκα πατρίδες ἔχει ἀλλαγμένες, κ' εἶν' ἕτοιμη τώρα νὰ πάρῃ καὶ τὴ δική σου πατρίδα, ἂν ἔχῃς τέτοιο πρᾶμα κ' ἐσύ. Μπορεῖ καὶ νὰ τουρκέψῃ γιὰ σένα. Ἡ ἀγάπη της εἶναι ποτάμι ποῦ δὲ στερεύει, παρὰ σὰ στερέψῃ ἡ τσέπη σου. Τὸ χαμογέλοιο της εἶναι λουλούδι ποῦ χρειάζεται μαλαματένια βροχὴ γιὰ ν' ἀνθίσῃ. Σὰ νὰ μοῦ κάνῃς τὸ διπλωμάτη, μὰ θαρρῶ πὼς βρῆκες τὸ δάσκαλό σου. Πές μου ὅμως, τώρα ποῦ ἔφυγε ἡ κοπέλλα σου καὶ τὴ βλέπεις ἀπὸ μακριὰ κι ἀκόμα χαμογελᾶς, πές μου γιὰ τὸ χατίρι τοῦ φίλου μου ἀπ' ἐδῶ ποῦ ἦρθε μαζί μου νὰ δῇ τὴν Πόλη,—πῶς τὰ περνᾶς; Τὸ πιστεύεις τάχατες ἀκόμα πὼς σώνει νὰ φυλάγῃς τὄνομα τῆς Φαναριώτικης φαμελιᾶς σου καὶ δὲν πειράζει νὰ τοῦ κολνᾶς καὶ μιὰ μπέηκη οὔ-

(*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθμὸ 353.

τὸ πάθος τῆς ἀγάπης, καὶ κατακκόκινη, τὸν ἐφιλοῦσε μὲ πόθο μεγάλο, καὶ τοῦ ἐπαρέδινε στὰ χάδια ὅλο τὸ κορμί της. Κ' ἦταν τόση ἡ γλύκα τῆς ὥρας ἐκείνης ποῦ ἐλησμονοῦσαν καὶ οἱ δυό τους τὸν κόσμον ὅλο καὶ τὸν καιρὸ ποῦ ἐπερνοῦσε, καὶ δὲν ἐσκεφτόνταν παρὰ τὴν ἀγάπην τους.

Μὰ δὲν ἀπέρασε πολύ. Ἕνας τριβασμὸς σιμά τους, στὰ χόρτα, τοὺς ἐξάφνισε καὶ τοὺς ἐτρόμαξε. Ὁ Γιώργης ἐστκώθηκε μὲ μίας ὀρθός, κ' ἡ Μαρία ἀχνὴ καὶ σκιασμένη ἔρριξε τὴ μπόλια της μπροστὰ σὰ νἄθελα νὰ τὴ διορθώσει, κ' ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της.

Ἦταν μιὰ γυναῖκα ὡς εἰκοσιοχτὼ χρονῶν, μεγάλη, ὡραία, παχειὰ λίγο, μὲ στήθη πολλὰ, κ' ἦταν ζιπόλητη καὶ ξεμανίκωτη. Τὸ πρόσωπό της ἦταν ἀχνὸ καὶ συγνεφιασμένο. Ἐστάθηκε μπροστά της, ὄχι τέλεια σιμὰ καὶ ἐβκλθηκε σαρκαστικὴ νὰ γελάει δυνατὰ ὅσο ἐδυνόταν.

Ἀκούοντας ἡ Μαρία ἐφοβήθηκε τώρα περσότερο γιατὶ ὑπόψιασε πὼς μὲ τὰ γέλοια της θάρχονταν κι' ἄλλοι ἀνθρῶποι, ποῦ ἴσως μὲ κείνους τἄχε προμιλήσει ἡ κακὴ γυναῖκα, ἐξεκούκλωσε τὸ κεφάλι της καὶ εἶπε τοῦ Γιώργη μὲ φωνὴ τρεμάμενη χωρὶς νὰ σηκώσει τὸ βλέμμα.

«Τώρα μᾶς εἶδαν φανερά, πάρε με στὸ σπῖτι σου.»

«Ἔχε ὑπομονὴ» τῆς εἶπε «ἂς ἰδοῦμε πρῶτα τί θέλει!» Καὶ τὸ πρόσωπό του ἐσυγνέφιασε.»

Ἐκείνη ἐγελοῦσε πάντα κι ἄρχιζε μέσα στὰ γέλοια της νὰ τοὺς βρίζει θυμωμένη:

«Τὰ μπαίγνια! τὰ σούρτελλα! τὰ χαμένα! ξακρίζονται στοὺς ἴσκιους γιὰ νὰ φιλιοῦνται!»

(Ἀκολουθεῖ)

ρίτσα ἀπὸ πίσω; Πές μου τί λογῆς καταφέρνεις ἐσὺ νὰ κρατᾶς δυὸ ἐνάντια πράματα μέσα στὴν ἀλαφρή σου καρδοῦλα; Πές μας, νὰ χαρῇς τὰ μαῦρα σου μάτια, ἱπότε εἶσαι Ρωμιὸς καὶ πότε Τοῦρκος; Σὰ σὲ στέλνουνε στὴν Εὐρώπη καὶ κορδώνεσαι μέσα σὲ ξένα παλάτια, κ' οἱ ξένοι σὲ καλοκοιτάζουνε νὰ δοῦν τί λογῆς ὄψη τὴν ἔχουν οἱ Τοῦρκοι, σὰν τί φείδι νὰ σὲ τρώῃ ἀπὸ μέσα; Ἢ νὰ τὸ χαίρεσαι τάχα; Νὰ μὲ συμπαθήσῃς, ποῦ θάρρεψα πῶς μπορεῖ νὰ τὸ μισοντρέπεσαι. Ἐσεῖς τὄχετε καμάρι, κι ὄχι ταπείνωση. Τὴν ταπείνωση τὴν ἔχουν ἐκεῖνοι ποῦ τὸ νοιώθουν πῶς εἶναι σκλαβόπουλα. Ἐσεῖς αὐτὸ τὸ ψεγάδι τὄχετε στολίδι στὸ μέτωπό σας.

Καημένο μου ἀνθρωπάκι, τρέχα στὴν κούκλα σου, τὴ ξανθομαλλοῦ τὴν τραγουδίστρα. Πήγαινε νὰ τῆς μιλήσῃς φραντσέζικα. Σήμερα τὴν ἔχεις κι αὔριο δὲν τὴν ἔχεις. Τρέχα κατόπι της. Θὰ τὴν εὕρῃς ἐκεῖ ποῦ σοῦ εἶπε. Στὸ πρῶτο τὸ πάτωμα. Περνάει κ' ἐκείνη γιὰ κατιτίς. Θὰ ταιριάξτε. Κ' ἡ ἀφεντειά της κ' ἡ ἐξοχότη σου ἔχετε χαμένο τὸν μπούσουλά σας. Ἐκείνη ἔχασε μιὰ γυναικήσια τιμή, ἐσὺ μιὰ ἀντρίκια. Ἐκείνη δίνει τὴν ἀγάπη της σ' ἕναν ξένον, ἐσὺ τὴν ψυχή σου σ' ἕνα Χαμίτη. «Τέντζερε γιουβαρλαντῆ, καπαανὰ μπουλμούς». Τρέχα, τρέχα στὴν ἀγκαλιά της!

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΓΙΑ ΔΥΟ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΤΕΧΝΙΤΡΕΣ

Τὴ στιγμὴ ποὺ δεξιὰ κι ἀριστερὰ φωτιὰ γύρω στ' Ὠδεῖο μας, θαρρῶ στὴ θέση του εἶναι νὰ μιλήσουμε γιὰ δυὸ ἀπὸ τὰ καλύτερα καὶ ζωντανότερα ἐπιχειρήματα ὑ π ὲ ρ τοῦ Ὠδείου μας: Γιὰ τὴν κυρία Ἄβρα Θεοδωρόπουλο ἢ (ἂς τῆς κάνουμε πιὰ τὸ χατίρι) κατὰ ποὺ λέει τὸ Δελτίο τοῦ Ὠδείου γιὰ τὴν κυρία Αὔρα Θεοδωροπούλου καὶ γιὰ τὴ δεσποινίδα Σμαράγδα Γεννάδη.

Βρίσκω πὼς ἡ σημασία τους γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ τέχνη δὲν τονίστηκε ἀκόμη ἀρκετά· καὶ τὴ σημασία τους ἀφτὴ δὲ θὰ τὴ βροῦμε τόσο στὴν ἀπόλυτή τους μουσικὴ σημασία, ὅσο στὸ γεγονότο πὼς δυὸ τέτοιες τεχνίτρες μορφωθήκανε ἀποκλειστικὰ μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν.

Ἐγὼ τουλάχιστο τὸ βρίσκω πολὺ πιὸ τιμητικὸ γιὰ τὸ σημερινό μας Ὠδεῖο ποὺ ἔβγαλε μιὰ Θοδωρόπουλο, μιὰ Γεννάδη ἢ ἕνα Χωραφᾶ, παρὰ γιὰ τὸ παλιὸ ἂν ἔβγαλε λ. χ. ἕνα Σαμάρα, ἕνα Γκύζα ἢ ἕναν Ἀποστόλου. Γιατί, δὲ θὰ μοῦ τὸ ἀρνηθῇ ἐλπίζω κανείς, μὲ τὴν Ἑλληνικὴ τέχνη δὲν ἔχει κανεὶς ἀπὸ τοὺς τρεῖς τελεφταίους περισσότερη σκέση ἀπ' ὅτι ἔχει ὁ Α ἢ ὁ Β Γάλλος, Ἰταλὸς ἢ Γερμανὸς συνθέτης, φλαουτίστας ἢ τραγουδιστής.

***

Ἡ Θεωδορόπουλο· καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὸ μουσικοκριτικό της μυαλό· κρίμα ποὺ δὲ μᾶς δίνεται νὰ χαιρούμαστε τὶς κριτικές της, σπάνιες καὶ πολύτιμες γιὰ τὴ Ρωμιοσύνη, λίγο πιὸ συχνά.

Ἔπειτα ἡ μουσική της—τὸ πιάνο της· ὅποιος τὴν ἄκουσε νὰ παίζῃ τὴ Μπαλάντα τοῦ Γκρὶγ ποὺ μονάχη της δ η μ ι ο ύ ρ γ η σ ε μπορεῖ νὰ νοιώσῃ τί θὰ πῇ ἀληθινὴ καλλιτεχνικὴ ψυχὴ κι ἀνεξάρτητη ἐχτέλεση. Καὶ δὲν ξέρω τίποτις, ἂ μιὰ μέρα δὲ μᾶς χαρίσῃ καὶ τὴν καθάρια ἐθνικὴ ἐχτέλεση.

Γιατὶ κι ἀφτὸ ἴσως εἶναι τὸ σπουδαιότερο γιὰ μᾶς καὶ τὸ τιμητικότερο γιὰ δάφτη: ἡ Θοδωρόπουλο εἶναι σωστὴ κι ἀληθινὴ Ἑ λ λ η ν ί δ α τ ε χ ν ί τ ρ α· λαχτάρα της κάθε τὸ Ἑλληνικό· ὁ πόθος της ἡ Ἑλληνικὴ μουσική, τὸ δημοτικὸ τραγούδι.

Καὶ ποτὲς δὲ θὰ ξεχάσῃ κάποιος Ἕλληνας συνθέτης τὴν καλοσύνη καὶ τὴ λαχτάρα ποὺ ἔδειξε γιὰ τὸ μικρό του ἔργο ἀμέσως ἀπὸ τὸ πρῶτο του παρουσίασμα σὲ Ρωμιοσύνη.

***

Πολλά πκμε καὶ τῆς κερᾶς ἀς ποῦμε καὶ τῆς κόρης'
Κόρη λιγνή, κόρη ψηλή, κόρη καμαροφρύδα
Μὲ τὴ γλυκειά σου τὴ λαλιὰ ποὺ μάγεψες τὸν κόσμο.

Κι ἄ θυμήθηκα τὰ κάλαντα, πῶς νὰ μὴν τὰ θυμηθῶ ; Πῶς νὰ μιλήσω γιὰ τὴ δεσποινίδα Γενάδη δίχως νὰ μοῦ ἔρθῃ στὸ νοῦ κάτι Ρωμαΐικο ! Ἀκόμα θυμᾶμαι ἕνα Κυπριώτικο ντέρτικο δημοτικὸ τραγούδι ποὺ τρσγούδησε πρόπερσι τὸ καλοκαίρι σὲ μιὰ βραδειὰ τοῦ Ὠδείου. Στὸ κοινὸ δὲν ξέρω τί ἐντύπωση ἔκανε· ὅμως ἐμένα μοῦφερε τὰ δάκρυα στὰ μάτια.

Κι ὅσο κι ἂν εἰδικότη της μπορεῖ νὰ εἶναι οἱ λαρυγγισμοὶ κ' ἡ ταχυλαρυγγιά, ἐγὼ βρίσκω πὼς ἔχει τόσο λεφτὸ μουσικὸ αἴστημα καὶ τὸ ἔστιχτο τοῦ χρωματισμοῦ μέσα της,ποὺ νὰ μὴν μποροῦμε νὰ ξεδιαλύνουμε ἃ δὲν ἔχει καὶ δέφτερη εἰδικότη πιὸ σπουδαία κι ἀπὸ τὴν πρώτη : τὴ λεφτὴ καὶ πλούσια χρωματισμένη ἀπόδοση.

Ἡ φωνή της σπάνια, μὰ κ' ἡ τέχνη της τὸ ἴδιο.

Κ' ἡ καλλιτεχνική της ἀνεξαρτησία, κι ἀφτὸ πολὺ σπουδαῖο καὶ τιμητικὸ γιὰ τ' Ὠδεῖο, μεγάλη. Πόσα Ρωμαΐικα τραγούδια δὲ δημιούργησε ! Κ' ἕνας κάποιος Ἕλληνας συνθέτης ποτές του δὲ θὰ ξεχάσῃ πὼς στὴν ἀηδονένια της φωνὴ καὶ τὴ χρυσή της τέχνη, μὰ καὶ στὴν ἡρωϊκιὰ ἐπιμονὴ κ' ὑπομονή της, χρωστάει τὰ δυὸ τρίτα τουλάχιστο τῆς κάποιας ἐπιτυχίας του στὸ πρῶτο του παρουσίασμα σὲ Ρωμιοσύνη.

***

Πολὺ περήφανο πρέπει νὰ εἶναι τ' Ὠδεῖο μας τέτοιες καθηγῆτρες σὰν τὸ τιμοῦνε καὶ τὸ στολίζουνε !

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΟΥΖΟΥΚΗΣ

ΤΟΥΡΚΟΦΩΝΟΣ

Στὴ Φοιτητικὴ Συντροφιὰ

Σοῦ στέρνουμε νέο ποτῆρι φαρμάκι
Νὰ πιεῖς
Νὰ πικραθεῖς.
Στραγγισμένο ἀπ' τὴ χολὴ τοῦ Τουρκόφωνου
Στὴν ὑγιά μας πιέ το.
Νὰ τ' ἀκούσει ἡ Καραμανία, ἡ Φρυγία
Νὰ τ' ἀκούσει ἡ Βιθυνία
Ἡ χώρα ἡ Κατακαμένη, ὁ Ἕρμος,
Ὁ Εὐρυμέδοντας, ὁ Μαίαντρος, ὁ Κέντρος
Ἡ Πισιδία, ἡ Παμφυλία,
Νὰ ραγιστοῦν, νὰ χολοσκάσουν.
Ξυπνᾶτε !
Ὁ Πάγος κατὰ τὴν Ἀκρόπολή Σου
Ἄλλη μιὰ νὰ μυροβολήσει,
Νέε Μάρτυρα.
—Ποιός εἶσαι Σύ, λεβέντη, σοφὲ Σωκρατικέ ;
Ποὺ μᾶς τραντάζεις
Μᾶς ἀγουροξυπνᾶς
Καὶ μᾶς διαβάζεις ;
Ποὺ πολεμᾶς, γκρεμνᾶς, ποὺ ἀρχινᾶς
Καὶ θεμελιώνεις, χτίζεις καὶ στοιβάζεις;
Ποιός εἶσαι Σύ, νέε Πνεματικέ ;
—Τοῦ Γλωσσοκόπου σου ἐγώ μαι ὁ ἀντίπαλος
Καὶ βγαίνω στῆθος, ἄργησα, ἀντίκρυ του.

Ἀττάλεια ΜΑΚΡΗΝΟΣ

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΡΑΧΜΑΙ 1,000,000 ΚΕΡΔΗ

Καθ' ἑκάστην κλήρωσιν ἐκδίδονται 100,000 γραμμάτια ἀξίας . . . 400,000 παρέχοντα κέρδη εἰς 2,290 γραμμάτια ἀξίας δραχ. 200,000. Διὰ τὴν κλήρωσιν τῆς 28 Φεβρουαρίου 1910 ἐξεδόθησαν ὑπ' αὔξοντα ἀριθμ. 1-25,000 ΑΚΕΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς ἀκέραιον τὸ κέρδος τιμώμενα ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ καὶ ὑπ' αὔξοντα 25,001, 100,000. ΤΕΤΑΡΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΥ τιμώμενα ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ καὶ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς τὸ τέταρτον τοῦ κέρδους.

Κέρδη ἑκάστης κληρώσεως	1	ἐξ	80,000	80,000
	1	ἐξ	20,000	20,002
	2	ἀπὸ	2,500	5,000
	2	ἀπὸ	1,000	,8000
	15	ἀπὸ	400	8,000
	25	ἀπὸ	200	5,000
	1950	ἀπὸ	40	87,000
	2000			200,000

Ἡ πρώτη κλήρωσις γενήσεται τῇ 28 Φεβρουκρίου (13 Μαρτίου), 1919, ἡ δευτέρα τῇ 25 Ἀπριλίου (3 Μαΐου) 1910, ἡ τρίτη τῇ 27 Ἰουνίου (10 Ἰουλίου) 1910, ἡ τετάρτη τῇ 31 Ἀ)βρίου 1910 καὶ ἡ πέμπτη τῇ 31 Δ)βρίου 1910 (31 Ἰανουαρίου 1911).

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἡ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης
Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΧΙ Κ ΕΤΣΙ

Φίλε Νουμᾶ,

Διάβασα στὸ προτελευταῖο φύλλο σου τὸ γράμμα τοῦ κ. Φωτιάδη στὴ «Φοιτητικὴ συντροφιὰ» καὶ τὸ καταχάρηκα. Μιὰ φράση του ὅμως δὲν μπόρεσα νὰ τὴ νιώσω : «Ὁ ἀγώνας μας *θάσβυνε* ἂν νέες καρδιὲς δὲν ἔρχουνταν μαζί μας».

Φυσικά, χρέος μας νὰ δίνουμε κουράγιο στοὺς νέους. Ὄχι ὅμως καὶ νὰ τὸ παρακάνουμε. Ὄχι ὅμως καὶ τὴ δική μας τὴν ἀπογοήτεψη νὰ τὴ γενικεύουμε καὶ νὰ δίνουμε, δίχως λόγο, ὅπλα σημαντικὰ στοὺς ἀντίπαλους. Γιὰ νἀφίσω ὅλα τἄλλα καταμέρος, μόνο «τὰ γράμματα στὸν κ. Πάλλη», ποὺ δημοσιευτήκανε τὶς προάλλες στὸ «Νουμᾶ», ἀποδείχνουνε θεοφάνερα ὄχι πὼς *θάσβυνε* ὁ ἀγώνας μας, ἀλλὰ τὸ ἐναντίο, πὼς πυργώνεται σὲ βουνὸ πανύψηλο.

Ἤθελα νὰ πῶ κι ἄλλα, μὰ δὲν πειράζει, ἂς μένουν.

Δικός σου
Ν. ΠΑΤΡΙΝΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ κ. Μ. Καλομοίρης μᾶς γράφει πὼς σὲ λίγο θὰ μᾶς στείλει τὴ μελέτη του «Γιὰ τὸ μουσικόδραμα, ὄχι γιὰ τὴν ὄπερα» κι αὐτὴ ἀπὸ τὴ σειρὰ τοῦ «Ἡ Τέχνη μου κ' οἱ πόθοι μου».

— Βγῆκε τὸ τρίτο φυλλάδιο τοῦ «Δελτίου τῶν Γραμματοσήμων» ποὺ τὸ διευτύνουν οἱ κ. κ. Ν. Νικολαΐδης καὶ Γ. Μαρτέν. Τὰ γραφεῖα του εἶναι ὁδὸς Ξενοκράτη 23, Ἀθήνα, καὶ ἡ συντρομή του δρ. 2 τὴ χρονιά. Τὸ συσταίνουμε σ' ὅλους ποὺ καταγίνουνται μὲ τὰ γραμματόσημα.

— Καὶ τοῦτο τὸ φύλλο, καθὼς καὶ τῆς ἄλλης Κεριακῆς, θὰ τυπωθοῦνε σὲ κατώτερο χαρτί. Οἱ κ. κ. Πάλλης καὶ Κοτζιᾶς μᾶς δηλώσανε πὼς ὕστερ'ἀπὸ 15 μέρες θὰν τοὺς ἔρθει ἀπὸ τὴν Εὐρώπη τὸ χαρτὶ τῶν 18 κοιλῶν, ποὺ τυπώνεται ὁ «Νουμᾶς».

— Ὄχι 388 ὁ ἀριθμὸς τοῦ περασμένου φύλλου, μὰ 387, ποῦναι καὶ ὁ σωστός, παρακαλοῦμε νὰ διορθωθῇ.

— Πιασμένα σὲ βιαστικιὰ δουλιὰ τοῦ τυπογραφείου τὰ καινούρια ψηφιά, θὰ λευτερωθοῦνε σὲ λίγες μέρες καὶ θὰ ξαναρχίσει ὁ «Νουμᾶς» νὰ τυπώνεται μὲ καινούρια ψηφιά. Ὁ ἴδιος λόγος μᾶς ἀναγκάζει νὰ σταματήσουμε γιὰ λίγο πάλι τὶς «Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου».

— Ὁ Μήτσης Καλαμᾶς μᾶς ἔστειλε μεγάλο Ἠπειρώτικο δήγημα, τὸν «Ἁγιογράφο», ποὺ θὰν τὸ τυπώσουμε ἅμα τελιώσει τὸ δήγημα τοῦ κ. Θεοτόκη.

— Στὴν Ἀττάλεια τῆς Ἀνατολῆς ἔγινε ἄλλο Ἀδερφάτο γιὰ τὸ ξάπλωμα τῆς Ἐθνικῆς μας γλώσσας. Τὸ ἱδρύσανε οἱ κ.κ. Ε. Φιλαλήθης, διευθυντὴς τοῦ Ἑλλ. Σχολειοῦ, Κ. Κεγιόγλους, Στέλιος Βεσλεμὲς καὶ Γρηγόρης Πιπερίδης. Γιὰ τὸ Ἀδερφάτο αὐτὸ θὰ γράψουμε ἀργότερα ὅ,τι πρέπει. Γιὰ τὴν ὥρα σφίγγουμε τὸ χέρι ἐκεινῶνε ποὺ τόσο παληκαρίσια καταβαίνουνε στὸ μεγάλο τὸν ἀγώνα.

— Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιφυλλίδας στὸν ἀριθ. 284 πρέπει νὰ διαβαστεῖ ἔτσι :

«Καὶ γιὰ νὰ προχωρήσω παρακάτου, ἂν εἶνε ποίηση λ. χ. τοῦτο ποὺ ἀνοίγει τὸ «θάνατο τῶν θεῶν» : (ἀκολουθεῖ ἡ παράθεση : ἔστησα κτλ.), εἶνε ποίηση ἢ φιλοσοφία τὰ παρακάτου ; κτλ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ Νικ. στὸ Κάϊρο. Θὰ δημοσιευτεῖ.—κ. Περ. Ποτ. Κέρκυρα. Λάβαμε τὴ συντρομή καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. Θὰ δημοσιευτεῖ.—κ. Ἄρ. Ἀγ. στὴ Σύρα. Νά, ἡ γνώμη μας Ἔχουν κάτι μέτα, μὰ θέλουν περισσότερο δούλεμα. Δοκίμασε.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια

Τροποποιηθείσης τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν ὄψει ἢ ἐπὶ προθεσμίᾳ. δηλοποιεῖται, ὅτι ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1909 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρά τε τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτῆς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἀποδοτέας ἐν ὄψει ἢ ἐν ὡρισμένῃ προθεσμίᾳ ἐπὶ τόκῳ.

1 1)2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὄψει ἀποδοτέα καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10.000, πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ὁριζομένου εἰς 1 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος μέχρι 50,000 δραχμῶν· πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1)2 τοῖς 0)0· Αἱ καταθέσις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδιδομένου τῷ καταθέτῃ βιβλιαρίου λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν.

2 ταῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ ἓξ μῆνας τουλάχιστον.

2 1)2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἓν ἔτος τουλάχιστον.

3 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο ἔτη τουλάχιστον.

3 1 2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τουλάχιστον.

4 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τῆς ἀποδοτέας μετὰ πέντε ἔτη τουλάχιστον ὡς καὶ διὰ τὰς πέρα τῶν πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διαρκεῖς.

Καταθέσεις εἰς χρυσὸν

Δέχεται ἔτι ἐντόκους καταθέσεις εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέαι ἐν ὡρισμένῃ προθεσμίᾳ ἢ διαρκεῖς ἐπὶ τόκῳ.

1 1)2 τοῖς 0)0	κατ'	ἔτος	διὰ	καταθέσεις	6	μηνῶν	τουλάχ.	
2 0)0	»	»	»	»	»	1	ἔτους	»
2 1)2	»	»	»	»	»	2	ἐτῶν	»
3 0)0	»	»	»	»	»	4	»	»
4 0)0	»	»	»	»	»	5	»	»

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ὁμολογιῶν πληρώνωνται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι Τραπέζης εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα